

ÖZET

unicef
her çocuk için

DÜNYA ÇOCUKLARININ DURUMU 2017

Dijital bir Dünyada Çocuklar

Raporun tamamını indirmek
için aŐaĐıda belirtilen internet
adresini ziyaret edebilirsiniz:

www.unicef.org/SOWC2017

Bu rapor, UNICEF'in İletişim Birimi tarafından yayımlanmıştır.
Communication 3 United Nations Plaza
New York, NY10017, ABD

pubdoc@unicef.org
www.unicef.org

© Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu, Aralık 2017

Kapak fotoğrafı: Hindistan'ın Delhi Şehrindeki St. Columba Okulu'na giden çocuklar,
bir cep telefonu kullanıyor.

© UNICEF/UN036675/Sharma

ISBN 978-92-806-4938-3

DÜNYA ÇOCUKLARININ DURUMU 2017

Dijital bir Dünyada Çocuklar

Dijital teknolojiler; çocukların hayatlarını ve hayattaki şanslarını değiştirmiştir. *Dünya Çocuklarının Durumu 2017* başlıklı bu raporda dijital teknolojinin çocuklar üzerindeki etkileri ele alınarak çocukları gelecekte nelerin beklediği irdelenmektedir.

Dijital teknoloji; doğru bir şekilde kullanıldığı ve herkesin erişimine açık olduğu takdirde, dezavantajlı çocukların hayatlarında köklü bir değişim yaratabilir. Yoksulluk, etnik köken, toplumsal cinsiyet, engellilik, göçe zorlanma ya da coğrafi yalıtılmışlık gibi nedenlerle diğer çocukların gerisinde kalan dezavantajlı çocukların fırsatlarla digital dolu bir dünyaya adım atmasını sağlayabilir ve dijital dünyada başarılı olmak için ihtiyaç duydukları becerileri kazanmalarına yardımcı olabilir.

Bununla birlikte, erişimi yaygınlaştırmadığımız takdirde, dijital teknoloji; çocukların potansiyellerini gerçekleştirmelerine engel olan yeni ayrımlara da yol açabilir. Bu alandaki hızlı değişimi yakalamak için bir an önce harekete geçmemiz gerekir. Aksi hâlde, dezavantajlı çocuklar; çevrimiçi riskler nedeniyle çeşitli tehlikeler (sömürü, istismar ve hatta insan ticareti vb.) karşısında daha da savunmasız kalabilir. Bu riskler, çocukların zarar görmesine yol açabilecek daha görünmez tehditler de oluşturabilir.

Bu raporda ileri sürülen temel sav şudur: Her çocuk, dijital dünyanın sunduğu olanaklardan faydalanabilmeli ve kendilerini bekleyen çevrimiçi risklerden korunmalıdır. Bu amaç doğrultusunda yürütülen çalışmalar hızlandırılmalı, işbirliği artırılmalı ve daha hedef odaklı yatırımlar yapılmalıdır.

İçindekiler

Önsöz	1
Temel mesajlar	3
Giriş: Dijital bir dünyada çocuklar	6
U-Report Anketi: Ergenler ve gençler çevrimiçi hayat hakkında ne düşünüyor?	10
1. Bölüm DİJİTAL FIRSATLAR– Dijital Erişimin Vaatleri	12
2. Bölüm DİJİTAL AYRIMLAR –Kaçırılan Fırsatlar	16
3. Bölüm DİJİTAL TEHLİKELER – Çevrimiçi Yaşamın Zararları	20
4. Bölüm DİJİTAL ÇOCUKLUK –Çevrimiçi Yaşam	24
5. Bölüm DİJİTAL ÖNCELİKLER – Faydalardan İstifade Et ve Zararları Azalt	28

Önsöz

Dünya Çocuklarının Durumu 2017 başlıklı bu raporda tüm dünyada milyonlarca çocuğun ve aslında hepimizin hayatını giderek daha fazla etkileyen, ilginç bir konu ele alınmaktadır: Dijital Teknoloji.

Dijital teknolojinin ve internetin hayatımız üzerindeki etkisi arttıkça bu etkiler hakkındaki tartışmalar da şiddetlenmiştir: Dijital teknoloji; insanlara sınırsız iletişim olanağı, ticari fırsatlar, yeni bilgiler edinme imkânı ve kendini özgürce ifade etme şansı sunan bir nimet midir? Yoksa yaşam biçimimizi, esenliğimizi, toplumsal dokuyu ve hatta siyasi düzeni tehdit eden bir sorun mudur?

Bu tartışma ilginç olsa da temelde akademik bir tartışmadır. Çünkü iyi de olsa kötü de olsa, dijital teknoloji; artık geri dönülmez bir biçimde hayatımızın bir parçasıdır.

Dijital teknolojinin sağladığı daha iyi yöndeki gelişmeler:

Serebral palsili bir erkek çocuk; çevrimiçi ortamda akranlarıyla eşit düzeyde etkileşim kurabilmekte ve hayatında ilk kez becerileri engellerinden daha “görünür” hale gelmektedir.

Ailesiyle birlikte, Suriye’deki çatışmalardan kaçan bir kız çocuğu; Za’atari mülteci kampında öğretmenin rehberliğinde tablet bilgisayar kullanmakta, böylece eğitime devam ederek güzel bir geleceğe sahip olma şansını tekrar yakalamaktadır.

Demokratik Kongo Cumhuriyeti’nde genç bir blogcu; yaşadığı topluluğun temiz suya ulaşamadığını bildirmek ve karşı karşıya oldukları diğer ciddi sorunları ele almak için internetten yararlanmaktadır.

Kötü yöndeki gelişmeler:

Ailesinin kuralları ya da toplum kuralları nedeniyle internete erişemeyen bir kız çocuğu; yeni bilgiler edinme ve arkadaşlarıyla iletişim kurma olanağından mahrum kalmaktadır.

Bir gencin kişisel bilgileri, pazarlamacılar tarafından kötüye kullanılmış ve internet üzerinden paylaşılmıştır.

Oyun bağımlılığı, bir erkek çocuğunun bütün hayatını ele geçirmiştir. En azından ailesi böyle düşünmektedir.

Daha da kötüsü:

Gittiği her yerde siber zorbalığa uğrayan bir erkek çocuğu, intiharın eşiğine gelmiştir.

14 yaşındaki bir kız çocuğunun eski erkek arkadaşı, bir sosyal medya profili oluşturarak, kıza zorla çektiği çıplak fotoğrafları sosyal medyada paylaşmıştır.

Filipinler’de yaşayan 8 yaşındaki bir kız çocuğu; ifşa sitesi yöneten komşusu tarafından cinsel edimlerde bulunmaya zorlanmış ve bu görüntüler internet üzerinden canlı olarak yayınlanmıştır.

Dijital teknoloji; çocuklara bireysel olarak zarar vermenin ötesinde, yüz binlerce çocuğun hayatını ve geleceğini etkileyebilecek büyük çapta şiddet olaylarına da yol açabilir ya da bu tür olayları tırmandırabilir. Dijital teknolojinin bu ürkütücü potansiyeli hakkında bir fikir edinmek için Myanmar'da yaşanan şiddet olaylarına bakmak yeterli olacaktır. Ülkede bu yıl sinsi bir sosyal medya kampanyası yürütülerek, Rohingya etnik azınlığına yönelik korkunç şiddet olaylarının başlaması tetiklenmiştir. Şiddet olayları sonucunda çok sayıda çocuk öldürülmüş ya da sakat bırakılmıştır. Belirsiz bir geleceğe sürüklenen yüz binlerce çocuk ise kaçmak zorunda kalmıştır.

İnternet; bunların tamamını içerir, insan doğasının hem en iyi hem de en kötü yönlerini yansıtır. Dolayısıyla, iyiye de kötüye de kullanılacak bir araçtır. Bizim görevimiz, dijital teknolojinin olumsuz etkilerini hafifletmek ve sunduğu fırsatları mümkün olduğunca yaygınlaştırmaktır.

Bu rapor, tam da bunun için hazırlanmıştır. Rapor, dijital dünyanın sunduğu fırsatların çocuklar üzerindeki etkileri incelenmektedir. Milyonlarca çocuğun internet aracılığıyla eğitim olanaklarına erişmesine, dijital ekonomiye katılmasına ve nesillerdir devam eden yoksulluk döngüsünü kırmasına mâni olan dijital engeller de irdelenmektedir.

Raporda dijital teknolojinin karanlık yüzü de ele alınmakta ve siber zorbalık, çocukların internette cinsel istismarı, karanlık ağdaki çevrimiçi işlemler, çocuklara zarar verebilecek yasadışı faaliyetleri ve insan ticaretini gizlemeyi kolaylaştıran uygulamalar gibi konular üzerinde durulmaktadır. Dijital çağda çocukların maruz kalabileceği diğer risklerden bazıları da (dijital bağımlılıklar, dijital teknolojinin çocukların zihinsel gelişimi ve kavrayış üzerindeki olası etkileri vb.) incelenmektedir. Rapor, uygulamaya dönük bir dizi öneriye de yer verilmektedir.

Dijital çağda çocukların yararını gözeten bu öneriler; bu alanda daha etkili politikalar ve daha sağlıklı ticari uygulamalar geliştirilmesine rehberlik etmeyi amaçlamaktadır.

Raporda çocukların ve gençlerin bu konudaki bakış açılarına da yer verilmektedir. Çocuklar ve gençler; dijital çağın hayatları üzerindeki etkilerine ilişkin görüşlerini dile getirmekte ve kendilerini en çok etkileyen sorunlarla ilgili kişisel deneyimlerini paylaşmaktadırlar.

Çocukların kendilerini ifade etmeleri ve seslerini duyurmaları, dijital dünyada daha da büyük bir önem kazanmıştır. Dünya artık çocuklara miras kalmamakta, onların da yardımıyla şekillenmektedir.

Dijital teknolojinin gidişatını daha olumlu bir yöne doğru çevirmek için çocukları dijital dünyanın kötülüklerinden koruyabilir ve daha çok sayıda çocuğun dijital dünyanın nimetlerine erişmesini sağlayabiliriz.

Anthony Lake
UNICEF İcra Direktörü

Dünya Çocuklarının Durumu—Dijital bir Dünyada Çocuklar

Temel mesajlar

Dijital teknoloji, artık dünyayı değiştirmiştir. Tüm dünyada giderek daha çok sayıda çocuk internete girmektedir. Dolayısıyla, çocukluğun kendisi de dijital teknolojinin etkisiyle hızla değişmektedir.

- Gençler (15–24 yaş grubu) internete en çok bağlanan gruptur. Dünya genelinde toplam nüfusun yüzde 48'i internete bağlanırken gençlerin yüzde 71'i çevrimiçidir.
- Tahmini hesaplamalara göre 18 yaşından küçük çocuklar ve ergenler; tüm dünyadaki internet kullanıcılarının üçte birini oluşturmaktadır.
- Bulgular; çocukların giderek daha küçük yaşlardan itibaren internete girdiğine işaret etmektedir. Bazı ülkelerde 15 yaşından küçük çocuklar; interneti 25 yaşından büyük yetişkinler kadar kullanabilmektedir.
- Akıllı telefonlar, "odadan çıkmama kültürünü" güçlendirmektedir. İnternete erişimi olan birçok çocuk; mahremiyetine daha fazla önem vermekte, özel alanına daha çok çekilmekte ve daha az denetlenmektedir.

Dijital dünyaya erişim ve bağlantılık; dışlanan çocukların hayatını kökten değiştirebilir, potansiyellerini gerçekleştirmelerine ve yoksulluk döngüsünü kırmalarına yardımcı olabilir.

- Dijital teknolojiler; çocuklara eğitim ve öğrenim olanakları sağlamaktadır. Özellikle de insani krizlerde, uzak bölgelerde yaşayan çocuklar açısından bu eğitim olanakları çok önemlidir.
- Dijital teknolojiler; çocukların topluluklarını etkileyen konularda bilgiye erişmesini kolaylaştırmakta ve sorunlarını çözümüne yardımcı olmalarına olanak sağlamaktadır.

- Dijital teknolojiler; gençlerin eğitim olanaklarına erişmesini ve iş bulmasını kolaylaştırabilir, yeni iş alanları yaratarak ekonomik fayda sağlayabilir.

- Öğrenme sürecini hızlandırmak için bu teknolojilerin öğretmenlere yönelik eğitimler ve sağlam bir pedagojiyle desteklenmesi gerekir.

Bununla birlikte, dijital dünyaya erişimi olanlar ve olmayanlar arasında yeni bir ayrım ortaya çıkmaktadır. Dijital teknolojiden en çok fayda sağlayabilecek milyonlarca çocuk, internete erişememektedir.

- Dünya genelinde gençlerin yüzde 29'u–yaklaşık 346 milyon birey – çevrimiçi *değildir*.
- Afrikalı gençler, internete en az bağlanan gruptur. Avrupa'daki gençlerin sadece yüzde 4'ünün internet erişimi yokken, Afrikalı gençlerin yaklaşık yüzde 60'ı internete erişememektedir.

- Dijital bölünmeler; internet erişimine sahip olmanın da ötesine geçmektedir. Bilgisayarlar yerine cep telefonlarını kullanarak internete bağlanan çocuklar; sadece ikinci elden çevrimiçi deneyime sahip olabilmektedir. Dijital becerileri olmayan çocuklar ya da azınlık grupların dillerini konuşan çocuklar; internette kendilerine anlamlı gelen içerik dahi bulamamaktadır.

- Dijital bölünmeler; hâlihazırdaki ekonomik ayrımları da yansıtmaktadır. Dijital teknolojiler; zengin ailelerden gelen çocukların sahip oldukları avantajları daha da arttırırken en yoksul ve en dezavantajlı çocuklara herhangi bir fırsat sunamamaktadır.

- Dijital bir toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden de söz etmek mümkündür. 2017'de tüm dünyada internet kullanan erkeklerin oranı, internet kullanan kadınların oranından yüzde 12 daha fazladır. Hindistan'da internet kullanıcılarının sadece üçte biri kadındır.

DENMAR GARY ALVAREZ MEJIA, 19, SANTA CRUZ DE LA SIERRA, PLURINATIONAL STATE OF BOLİVYA

“Çok sayıda genç; kaynaklardaki bilgilerin doğruluğunu düzgün bir şekilde kontrol etme konusunda güçlük yaşıyor. Teknolojik yenilikler hayatın akışını hızlandırırsa da yararlandığımız bilgilerin geçerliliğini, doğruluğunu ve güvenilirliğini kontrol etmek için zaman ayırmamız gerekiyor.”

Dijital teknoloji; çocukların çevrimiçi ve çevrimdışı tehlikelere daha fazla maruz kalmasına neden olabilmektedir. Hâlihazırda dezavantajlı olan çocuklar; diğer çocuklara kıyasla daha büyük risklerle (gizli bilgilerin ihlali de dâhil olmak üzere) karşı karşıya kalabilmektedir.

➤ Bilgi ve iletişim teknolojileri; çocuklukta karşılaşılan geleneksel risklerin (zorbalık vb.) yanı sıra çocuk istismarının yeni türlerini ve sömürü tehlikesini de arttırmaktadır. Çocukların cinsel istismarının canlı olarak yayınlanması ya da çocukların cinsel istismarına ilişkin materyallerin “sipariş üzerine hazırlanması” bu yeni istismar türlerine örnek olarak verilebilir.

➤ Çocukları tuzağa düşürmek isteyen kötü niyetli kişiler; anonim sosyal medya profillerini ve oyun forumlarını kullanarak, hiçbir şeyden şüphe duymayan çocuklarla kolaylıkla iletişim kurabilmektedir.

➤ Yeni teknolojiler (kripto para birimleri ve Derin Web gibi) çocukların cinsel istismarının ve diğer zararlı içeriklerin canlı olarak yayınlanmasına olanak sağlamak ve emniyet güçlerinin bu tür vakaları takibini güçleştirmektedir.

➤ İnternet Watch Foundation (İnternet İzleme Vakfı), tüm dünyada çocuk istismarıyla ilgili URL'lerin yüzde 92'sine sadece beş ülkenin ev sahipliği yaptığını tespit etmiştir: Hollanda, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Fransa ve Rusya Federasyonu.

➤ Çocukları korumaya yönelik çabaların özellikle de dezavantajlı çocuklar üzerinde yoğunlaştırılması gerekir. Çünkü dezavantajlı çocukların çevrimiçi riskleri anlama ihtimali

daha düşük olabilmektedir. Dolayısıyla, dezavantajlı çocukların zarar görme olasılığı da daha yüksektir.

➤ Tutumlar kültürden kültüre değişebilmekle birlikte, çocuklar, çevrimiçi risklerle ya da tehlikelerle karşılaştıklarında çoğu zaman ilk olarak akranlarına başvurmaktadır. Bu da anne babaların çocukları korumasını güçleştirmektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin çocukların sağlığı ve mutluluğu üzerindeki olası etkileri hakkındaki kaygılar giderek artmaktadır. Bu konuda daha fazla veriye ve araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

➤ İnternete bağlanan çocukların büyük bir bölümü, bunu olumlu bir deneyim olarak görseler de çok sayıda aile ve öğretmen ekranlara gömülmenin çocukları depresif yaptığını, internet bağımlılığına neden olduğunu ve hatta obeziteyi arttırdığını düşünmektedir.

➤ Tutarsız tavsiyeler; bakım veren kişiler ve eğitimciler için kafa karıştırıcı olabilmektedir. Dolayısıyla, bilgi ve iletişim teknolojilerinin çocukların sağlığı ve mutluluğu üzerindeki etkileri hakkında kaliteli araştırmalara ihtiyaç vardır.

➤ Araştırmacılar; dijital teknolojinin aşırı kullanılmasının çocuklarda depresyon ve kaygıya yol açabileceğini kabul etmektedir. Diğer taraftan, gündelik hayatta güçlükler çeken bazı çocuklar ise çevrimiçi ortamda arkadaşlıklar geliştirebilmekte ve normalde başka hiçbir yerde bulamadıkları toplumsal desteği bu şekilde alabilmektedir.

➤ Çocukların çoğu; ekran karşısında geçirdikleri zamana kıyasla, bunun altında

GENÇLİĞİN SESİ: Genç blogcular ne düşündüklerini söylüyor...

Gençliğin Sesi; UNICEF'in gençler için oluşturduğu dijital bir platformdur. Bu platform, gençlerin hayatlarını etkileyen konular hakkında daha fazla bilgi edinmesine yardımcı olur. Dünyanın dört bir yanındaki genç blogculardan oluşan bu canlı topluluk; çeşitli konularda özgün ve ilham verici fikirler ve öngörüler sunmaktadır.

Dünya Çocuklarının Durumu 2017 raporuna katkıda bulunan genç katılımcıların makalelerinin tam metnine linkten erişilebilir: <http://www.voicesofyouth.org/en/sections/content/pages/en-sowc-2017>

**EMMANUELLA AYIVI, 15,
COTONOU, BENIN**

“Benin’de yaşayan çok sayıda çocuk ve genç dijital teknolojilere ve internete erişemiyor. Erişimlerinin bulunmayışı, gençler için büyük bir dezavantaj oluşturuyor. Bunun ciddi sorunlara neden olduğu birçok durumla karşılaştım.”

yatan temel nedenlerin (depresyon ya da evdeki sorunlar vb.) sağlıkları ve mutlulukları üzerinde daha büyük bir etkiye sahip olduğunu düşünmektedir.

➤ Aileler; çocukları korumak ve çocukların internette geçirdiği zamanı en iyi şekilde değerlendirmelerine rehberlik etmek amacıyla, çocukların ekran karşısında geçirdikleri zamanla ilgili olarak “ılımlı” bir yaklaşım uygulayabilir; diğer bir deyişle, bu konuda ne fazla hoşgörülü ne de fazla katı olabilirler. Çocukların internette ne kadar zaman geçirdiğinden ziyade ne yaptığına odaklanabilirler.

Dünya Çocuklarının Durumu 2017 başlıklı bu raporda, dijitalleşmenin gücünden yararlanmak, en dezavantajlı çocukların dijital olanaklardan faydalanmasını sağlamak ve savunmasız çocukların zarar görmesini engellemek amacıyla altı öncelik belirlenmiştir:

1. Tüm çocukların kaliteli internet içeriklerinden faydalanabilmesi için çocuklara uygun maliyetli internet erişimi sağlanmalıdır.
2. Çocuklar; çevrimiçi tüm risklerden -istismar, sömürü, çocuk ticareti, siber zorbalık ve uygunsuz materyallere maruz kalmak da dâhil olmak üzere- korunmalıdır.
3. Çocukların bilgilerinin gizliliği sağlanmalı ve çevrimiçi kimlikleri korunmalıdır.
4. Çocukların bilgili, katılımcı ve dijital dünyada güvende olmalarını sağlamak için dijital okuryazarlık dersi verilmelidir.
5. Dijital dünyada çocuklara koruma ve fayda sağlamaya yönelik etik standartlar ve uygulamalar geliştirmeleri için özel sektörün gücünden yararlanılmalıdır.
6. Çocuklar, dijital politikaların merkezine yerleştirilmelidir.

Özel sektörün -özellikle de teknoloji ve telekomünikasyon sektörünün- dijital teknoloji alanında özel bir sorumluluğu vardır. Çünkü özel sektör, dijital teknolojinin çocuklar üzerindeki etkisini şekillendirme kapasitesine sahiptir.

- Veri ve gizlilik konusunda tüm sektörde uygulanacak etik standartlar geliştirmek için özel sektörün etkisinden yararlanılmalıdır. Çocukları çevrimiçi tehlikelerden koruyacak ve çevrimiçi fırsatlardan yararlandıracak diğer uygulamalar konusunda özel sektörün desteği alınmalıdır.
- Devletler; hizmet sağlayıcıların internete erişim maliyetini düşürmelerine yardımcı olarak dezavantajlı çocukların ve ailelerin internete erişmesini sağlamak amacıyla, hizmet sağlayıcılar arasındaki rekabeti ve yeni buluşları teşvik eden piyasa stratejilerini ve teşvik uygulamalarını destekleyebilir.
- Teknoloji ve internet şirketleri; ağlarının ve hizmetlerinin suçlular tarafından çocuk istismarı görüntüleri toplamak, dağıtmak ya da çocuklarla ilgili diğer türde ihlaller için kullanılmasını önlemelidir.
- İnternete bağlanmanın çocukların sağlığı ve mutluluğu üzerindeki olası etkileri hakkındaki haberler; ampirik araştırmalara ve veri analizlerine dayandırılmalıdır.
- İnternet şirketleri; anlamlı içeriklerin yerel olarak oluşturulması için paydaşlarla birlikte çalışmalıdır. Özellikle de uzak bölgelerde yaşayan, azınlık grupların dillerini konuşan ve dışlanmış gruplara mensup çocuklar için içerikler geliştirilmelidir.

Giriş: Dijital bir Dünyada Çocuklar

Küreselleşme ve kentleşme gibi dijitalleşme de dünyayı değiştirmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojileri; hızla yaygınlaşan, durdurulamaz bir güçtür. Ekonomilerden, toplumlara ve kültürlere kadar modern hayatın hemen hemen tüm yönlerini etkiler ve gündelik hayatı şekillendirir.

Çocuklar bu konuda bir istisna değildir. Yüz milyonlarca çocuk, dünyaya gözlerini açtığı andan itibaren dijital iletişim ve bağlantı akışına dâhil olur. Tıbbi bakım bilgilerinin yönetiminden ilk anlarında çekilen fotoğrafların çevrimiçi olarak paylaşımına kadar birçok şekilde dijital dünyada yerini almaya başlar.

Çocuklar büyüdükçe, dijitalleşmenin hayat deneyimlerini şekillendirme kapasitesi de artar. Dijitalleşme; onlara sınırsız öğrenme ve sosyalleşme imkânının yanı sıra görüşlerini ifade etmeleri için olanak da sağlar.

Dijital teknoloji ve yenilikler, dezavantajlı çocuklar için daha iyi bir geleceğin kapısını aralayabilir. Özellikle de yoksulluk, dışlanma ya da göç etmelerini gerektiren acil durumlar gibi nedenlerle yaşlılarından geri kalanlar ile uzak bölgelerde yaşayan çocuklar için büyük bir önem taşır. Bu çocukların potansiyellerini gerçekleştirmelerine ve dezavantaj döngülerini kırmalarına yardımcı olabilir.

Onlara eğitim olanakları, pazarlara erişim şansı, çeşitli hizmetler ve başka faydalar sağlayabilir.

Bununla birlikte milyonlarca çocuğun internet erişimi bulunmamakta ya da internet erişimi düzensiz veya düşük kalitede olmaktadır. Bu çocuklar, zaten çoğu zaman en yoksun durumdaki çocuklardır. Dijital dünyaya erişimlerinin bulunmayışı; bu çocukların yoksunluklarını daha da artırır, potansiyellerini gerçekleştirip nesillerdir devam eden dezavantaj ve yoksulluk döngülerini kırmalarına yardımcı olabilecek becerileri ve bilgileri kazanmalarına engel olur.

Dijital teknoloji ve etkileşim; *çocukların güvenliğini, mahremiyetini, sağlığını ve mutluluğunu tehdit eden riskler* de oluşturabilir. Çocukların hâlihazırda gerçek dünyada karşı karşıya olduğu tehdit ve tehlikeleri daha da arttırabilir. Dezavantajlı çocukları daha da savunmasız kılabılır.

Bilgi ve iletişim teknolojileri; bilgi paylaşımını ve işbirliği yapmayı kolaylaştırırsa da *cinse/ içerikli materyaller oluşturmayı* ve çocukların istismar edildiği veya sömürüldüğü diğer türdeki yasadışı içerikleri hazırlamayı, yayınlamayı ve paylaşmayı da kolaylaştırmıştır. Bu tür teknolojiler; *çocuk ticaretini kolaylaştıran*

yeni yollar ve bu yolları emniyet birimlerinden saklayacak yeni yöntemler geliştirilmesine zemin hazırlamıştır. Çocukların uygunsuz ve zararlı içeriklere erişmesini ve şaşırtıcı bir şekilde bu tür içeriklerin çocukların kendileri tarafından üretilmesini de kolaylaştırmıştır.

Bilgi ve iletişim teknolojileri; çocukların birbirleriyle iletişim kurmalarını ve deneyimlerini çevrimiçi olarak paylaşmalarını sağlasa da yeni iletişim kanalları çevrimiçi zorbalık için de kullanılabilir. Siber zorbalık daha geniş bir kesime ulaştığı için gerçek hayattaki zorbalıktan daha tehlikeli olabilmektedir. Benzer şekilde, kötü niyetli kişilerin çocukların gizli bilgilerinin suiistimal etme ihtimali de artmıştır. Çocukların kendi gizli bilgilerine ilişkin bakış açısı da değişmiştir.

İnternet ve dijital eğlence olanakları; muazzam bir yaratıcılığı harekete geçirmiş, çocukların zengin bir bilgi birikimine ve eğlenceli içeriğe erişimini arttırmıştır. Aynı zamanda çocuklar arasında *dijital bağımlılığın* ve 'ekran bağımlılığının' yaygınlaşması konusundaki kaygıların artmasına da yol açmıştır. Bu tür teknolojiler, fikirlerin özgürce ifade edildiği platformları yaygınlaştırırsa da olumsuz içeriklerin ve nefret söyleminin yayılmasını da kolaylaştırmıştır. Bu tür olumsuz içeriklerin, çocukların kendilerine ve dünyaya olan bakış açılarını etkilemesi mümkündür.

Dijitalleşmenin çocuklar üzerindeki etkilerinden bazıları hakkında bir görüş birliği yoktur. Nitekim bu etkilerden bazıları, *politika yapıcılar, aileler vb. arasında tartışma konusudur*. Dijitalleşmenin çocukların hayattaki başarı şansları üzerinde eşitleyici bir etki yaratma potansiyeline sahip olduğu inkâr edilmese de bu potansiyel henüz gerçekleştirilmiş değildir.

Dijitalleşmenin kapsamı genişledikçe, etkisi yoğunlaştıkça ve sağladığı fırsatlar ticari yönden sömürüldükçe bu güçlükler daha da artacaktır. Daha çok sayıda dijital araç, çevrimiçi platform ve uygulama; çocukların kullanımına sunulacaktır. Nesnelerin İnterneti, yapay zekâ ve makine öğrenmesi daha uzun bir süre gündemde olacaktır, yeni fırsatlarla birlikte yeni güçlükler de yaratacaktır.

Devletler, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları, topluluklar, aileler ve çocukların kendileri; her çocuğun dijital dünyanın olanaklarından yararlanmasını sağlamak ve çevrimiçi riskleri azaltmak için neler yapabilir?

İlk olarak, *şu konulardaki eksiklikleri tespit etmemiz ve gidermemiz gerekiyor*: kaliteli çevrimiçi kaynaklara erişim, çocukların interneti nasıl kullandığı hakkında bilgiler, çocukların kendilerini çevrimiçi risklerden nasıl koruyacaklarına ilişkin bilgi düzeyleri, değişimin hızına ayak uyduramayan politikalar ve düzenleyici çerçeveler.

Tüm dünyada dijital ve çevrimiçi deneyimler hızla yaygınlaşsa da *çocukların dijital dünyaya ve iletişim teknolojilerine erişimi konusunda hâlen ciddi eksiklikler vardır*.

Bilgi ve iletişim teknolojilerine erişim ve bu erişimin kalitesi; *insanları birbirinden ayıran yeni bir ayırım* hâline gelmiştir. Örneğin düşük kaliteli cihazlarla internete yavaş bir şekilde bağlanan çocuklar; kısıtlı bir yerel içeriğe ulaşabilmekte; internet bağlantıları daha iyi olan akranlarının ulaştığı kapsamlı içeriğe ve fırsatlara erişememektedir. Bu farklılıklar; hâlihazırda dezavantajlı olan çocukların gerçek hayatta karşılaştıkları ayrımları yansıtmakta ve bu ayrımları muhtemelen daha da derinleştirmektedir.

Çocukların çevrimiçi yaşamları hakkındaki bilgilerimizin (internete bağlanmanın kavrayış, öğrenme, sosyal ve duygusal gelişim üzerindeki etkileri de dâhil olmak üzere) kısıtlı oluşu; risklerin azaltılmasını ve fırsatlardan azami ölçüde yararlanılmasını sağlayeline dinamik politikalar geliştirmeyi güçleştirmektedir. Çocukların (risklerle ilgili algıları da dâhil olmak üzere) dijital deneyimleri hakkında neler hissettikleri konusunda kavrayışımızın yetersiz olması da elimizi kolumuzu bağlamaktadır.

Çocukların çevrimiçi risklerle ilgili bilgilerinin yetersiz olduğu da açıktır. Çocuklar ve ergenler arasında internet kullanımını hızla yaygınlaştırmaktadır. Yine de çok sayıda çocuk ve genç; gerekli dijital becerilerden

Dünya Çocuklarının Durumunu ele alan bu raporda; çocukların dijital dünyadaki yaşantılarına ilişkin mevcut bilgiler, yeni veriler ve bulgular değerlendirilmekte; tartışmalı konulara değinilmektedir. Bunların yanı sıra, bu konuda somut tavsiyeler ve rehber ilkeler sunulmaktadır.

Sanal gerçeklik teknolojisi gibi yeni teknolojilerin sürekli olarak değişmesi ve gelişmesi, politikaların teknolojik yeniliklere ayak uydurmasını güçleştirmektedir. Aşağıdaki fotoğrafta, 12 yaşındaki Mansur, Ürdün'deki Za'atari mülteci kampında sanal gerçeklik teknolojisinin keyfini çıkarmaktadır.

yoksundur. Çocuklar ve ergenler; çevrimiçi ortamlarda kurdukları ilişkilerin ve eriştikleri çevrimiçi içeriğin güvenilirliğini sorgulayacak eleştirel kapasiteye de genelde sahip değildir. Bu durum, çocukları hem korumak hem de güçlendirmek için *dijital okuryazarlık eğitimlerinin* yaygınlaştırılması gerektiğine işaret etmektedir.

Son olarak, yukarıda sözü edilen tüm bu eksiklikler *hem politikalarındaki eksiklikleri* yansıtmakta hem de politikalar geliştirilmesini güçleştirmektedir. Dijital koruma, dijital fırsatlar, dijital yönetim ve dijital hesap verebilirlik hakkındaki düzenlemeler; hızla değişen dijital dünyaya ayak uyduramamakta ve *dijital teknolojilerin çocuklar üzerindeki özel etkisini gözden kaçırmaktadır*. Düzenlemelerdeki eksiklikler giderilmediği takdirde bu eksiklikler, kötü niyetli kişiler tarafından hızla sömürülecektir. Dijital politika yapımı-

na yönelik ilkeler ve kılavuzlar konusunda herhangi bir eksiklik yoktur.

Eksik olan; çocukların çıkarlarını ön planda tutarak ortak güçlüklerin üstesinden gelmeyi amaçlayan bir taahhüt ve bu taahhüdü yerine getirmeye yönelik tutarlı koordinasyon çalışmalarıdır. Özellikle de günümüzde, tüm ülkeler *2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne* ulaşmak için çabalarırken, bilgi ve iletişim teknolojileri ve internet; hiçbir çocuğu geride bırakmama hedefinin gerçekleştirilmesine yardımcı olabilir. Bununla birlikte; devletlerin, uluslararası örgütlerin, sivil toplumun, üniversitelerin, özel sektörün, ailelerin, çocukların ve gençlerin faaliyetleri de dijital değişimin hızına yetişmelidir.

Dünya Çocuklarının Durumu 2017: Dijital bir Dünyada Çocuklar başlıklı bu raporda çocukların dijital dünyadaki yaşantılarına ilişkin

mevcut ve yeni veriler değerlendirilmekte, bulgular incelenmekte ve tartışmalı konular irdelenmektedir.

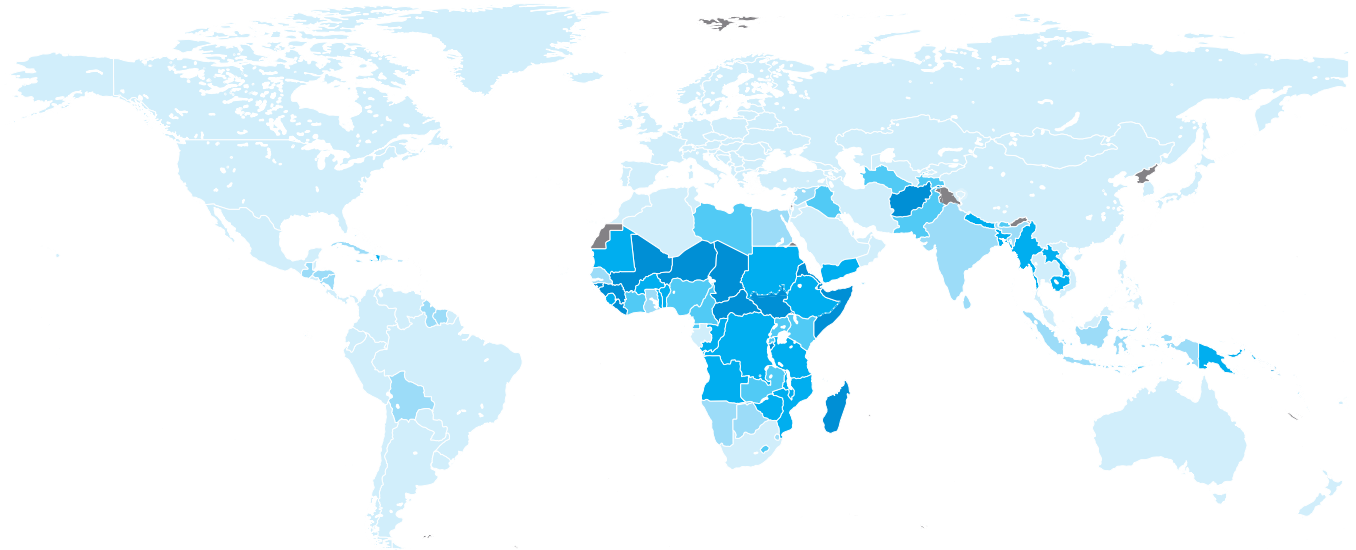
Bunların yanı sıra, bu konuda ilkeler önerilerek somut tavsiyelerde bulunulmaktadır. Raporda, bu alanda önde gelen sanayicilerin, dijital eylemcilerin, çocukların ve gençlerin bakış açılarına ve görüşlerine yer verilmektedir. Çocukların ve gençlerin görüşlerini almak için 26 ülkede ergen çalışmaları düzenlenmiştir. 24 ülkede ergenlerin dijital deneyimleri hakkındaki düşünceleri hakkında özel bir U-Rapor anketi yapılmıştır. UNICEF'in Gençliğin Sesi çalışmasına katkıda bulunan genç blogcuların yorumlarından ve Dünya Çevrimiçi Çocuklar Araştırması (Global Kids Online Survey) kapsamında yapılan analizden de yararlanılmıştır.

Raporda dezavantajlı çocukları dijitalleşmenin zararlarından korumaya ve olanaklarından yararlandırmaya yönelik önceliklere ve uygulamaya dönük önerilere de yer verilmektedir. Bu önerilerde şu hususlar vurgulanmaktadır:

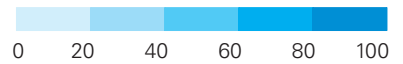
Tüm çocukların uygun fiyatlı ve yüksek kalitede çevrimiçi kaynaklara erişiminin sağlanması; çocukların çevrimiçi tehlikelerden korunması; çocukların çevrimiçi kimliklerinin ve gizli bilgilerinin korunması; bilgili, katılımcı ve güvende olmalarını sağlamak için çocuklara dijital okuryazarlık eğitimi verilmesi; çocukları çevrimiçi risklerden korumaya ve çevrimiçi olanaklardan yararlandırmaya yönelik etik standartlar ve uygulamalar geliştirmek için özel sektörün imkânlarından faydalanılması ve dijital politikaların merkezine çocukların yerleştirilmesi.

Tüm dünyada dijital ve çevrimiçi deneyimlere erişim hızla yaygınlaşsa da çocukların dijital teknolojiye ve iletişim teknolojilerine erişimi konusunda hâlen büyük eksiklikler vardır.

TÜM DÜNYADA İNTERNET KULLANMAYAN GENÇLER (15-24) ARASINDA İNTERNETE ERİŞİMİ EN AZ OLAN GRUP, DÜŞÜK GELİRLİ ÜLKELERDE YAŞAYAN GENÇLERDİR (%)

İnternete erişimi olmayan gençlerin yüzdesi

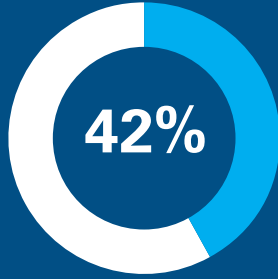
Not: Bu harita; herhangi bir ülkenin ya da toprağın yasal statüsü veya ülke sınırları hakkında UNICEF'in resmi görüşünü yansıtmaz. Noktalarla gösterilen çizgi; Hindistan ve Pakistan tarafından üzerinde anlaşılan Cemu ve Keşmir hattını işaret etmektedir. Taraflar; Cemu ve Keşmir'in nihai statüsüne henüz karar vermemiştir. Sudan ve Güney Sudan arasındaki nihai sınır belirlenmemiştir. Abyei bölgesinin nihai statüsü de henüz belli değildir. Kaynak: Uluslararası Telekomünikasyon Birliği tahminleri, 2017.

Ergenler ve gençler, çevrimiçi hayat hakkında ne düşünüyor?

Dünya Çocuklarının Durumu 2017 raporunu hazırlamak için yürütülen çalışmalar kapsamında U-Report uygulaması kullanılarak tüm dünyada U-Report kullanıcılarına dört soru gönderilmiştir. Bu uygulama; yenilikçi bir sosyal mesajlaşma aracıdır ve bir dizi ortak sorun hakkında görüşlerini paylaşmak isteyen yaklaşık 4 milyon öğrenci tarafından kullanılmaktadır. U-Report uygulaması ile yapılan ankete 63.000 yanıt gelmiştir. Burada vurgulanan veriler, 24 ülkeden ergenlerin ve gençlerin (13-24 yaş grubu) görüşlerini yansıtmaktadır.*

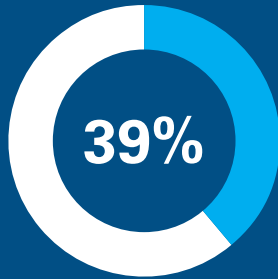
İnterneti kullanmayı nasıl öğrendiniz?

Kendi başıma öğrendim

Honduras'taki gençlerin %69'ı internet kullanmayı kendi başlarına öğrendiklerini söylerken bu oran Orta Afrika Cumhuriyeti'ndeki (OAC) gençler arasında %19'dur.

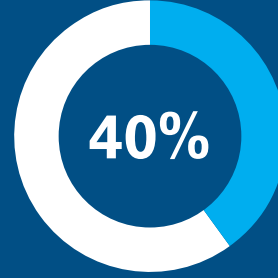
Arkadaşımdan ya da kardeşlerimden öğrendim.

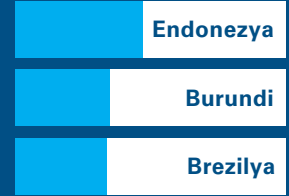
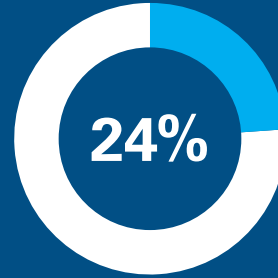
Düşük gelir grubundaki ülkelerde bu cevap daha yaygın bir şekilde bildirilmekte

İnternetin en çok hangi özelliğini beğeniyorsunuz?

İnternetten okul ya da sağlıkla ilgili yeni şeyler öğreniyorum.

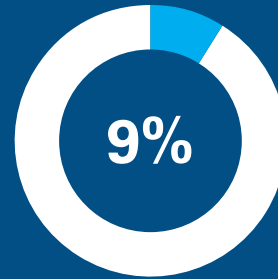

Okulda öğretilmeyen becerileri ediniyorum.

"Okulda öğretilmeyen becerileri edinmek" özellikle de şu ülkelerdeki gençler için önemlidir: Endonezya (47%), Burundi (35%) Ve Brezilya (34%).

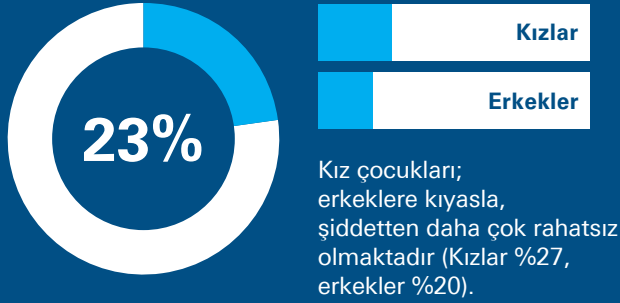
Politik meseleler ve/veya içinde yaşadığım topluma fayda sağlayacak konular hakkında bilgi ediniyorum

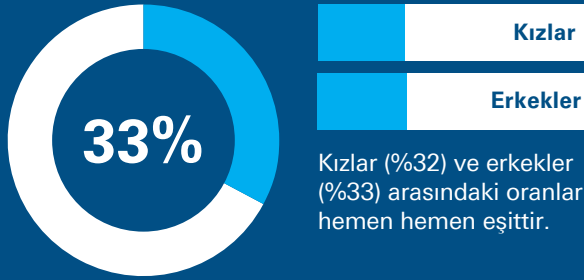
Büyük yaş gruplarında bu cevap daha yaygındır.

İnternetle ilgili sizi ne rahatsız ediyor?

Şiddet

İstenmeyen cinsel içerikler

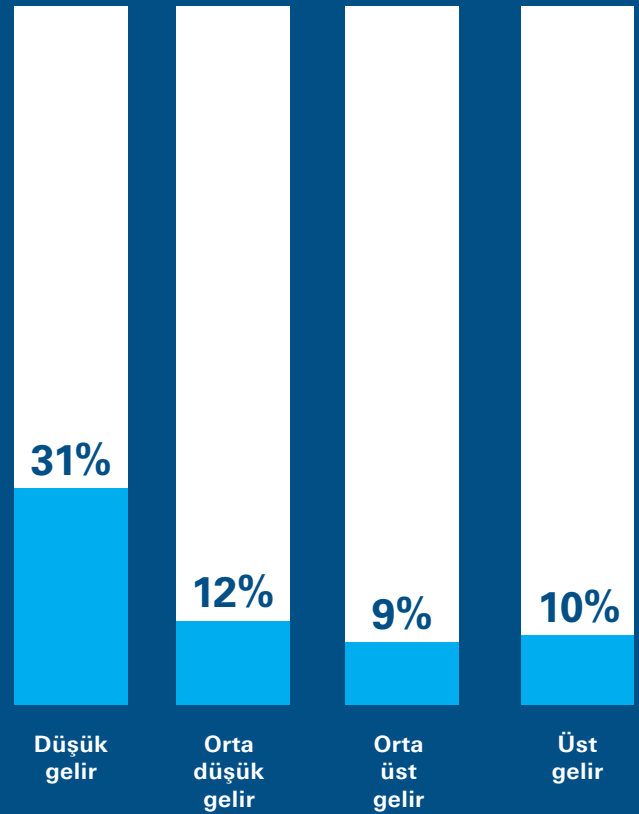
Düşük gelir grubundaki ülkelerde yaşayan gençler arasında istenmeyen cinsel içerikten rahatsız olma oranı, yüksek gelirli ülkelerdeki gençler arasında bu tür içerikten rahatsız olma oranına göre daha yüksektir (%42'ye karşılık yüksek gelirli ülkelerde %16).

"İnternette beni rahatsız eden hiçbir şey yok."

İnternetin sizin için daha iyi bir duruma gelmesi için ne gerekiyor?

Düşük gelirli ülkelerde yaşayan gençler arasında dijital cihazlara erişim isteme oranı, diğer ülkelerdeki gençlere kıyasla 2,5 kat daha fazladır.

* Sadece 100'den fazla katılımcının ankete yanıt verdiği ülkeler, "ülke" kategorisi analizine dâhil edilmiştir: Cezayir, Bangladeş, Brezilya, Burkina Faso, Burundi, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Şili, Fildişi Sahili, El Salvador, Guatemala, Honduras, Hindistan, Endonezya, Liberya, Malezya, Meksika, Moğolistan, Pakistan, Peru, Filipinler, Tayland ve Ukrayna

01

Dijital Fırsatlar: Dijital Erişimin Vaatleri

1. BÖLÜM: TEMEL HUSUSLAR

► Dijital teknoloji; eğitimin kalitesini arttırma ve kapsamını genişletme konusunda muazzam bir potansiyele sahiptir. Bununla birlikte, teknoloji; eğitim sistemindeki yanlışları tek başına düzeltmez. Çocuklara yönelik eğitim hizmetlerini iyileştirmek için dijital araçlar; **yetkin öğretmenler, motive öğrenciler ve sağlıklı bir pedagojik yaklaşımla desteklenmelidir.**

► İnternet erişimi olan çocuklar ve gençler; bloglar, videolar, sosyal medya araçları, hashtagler, ortam akışları ve diğer türde araçlar kullanarak seslerini duyurabilmektedir. **Dijital araçların bilgiye erişimlerine yardım etme ve toplumların etkileyen sorunlara çözümler getirme potansiyelinin de farkındadırlar.**

► **Dijital ekonomi;** yeni pazarlar açmakta ve iş olanakları yaratmaktadır. Özel becerileri olmayan gençlere yönelik iş fırsatları da sağlamaktadır.

► Dijital teknolojiler; dünyadaki en dezavantajlı gruplardan birine, insani krizlerin yaşandığı bölgelerdeki çocuklara, yardım etmek için giderek daha fazla kullanılmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojileri şu amaçlarla kullanılmaktadır: **iletişimi ve bilgi paylaşımını arttırmak, dijital nakit transferini kolaylaştırmak,** acil durumlardaki çocukların ve ailelerin yararlanabileceği **yeni türlerde veriler oluşturmak.**

Bu bölümde dijitalleşmenin tüm dünyadaki çocuklara, özellikle de yoksulluk, dışlanma, çatışma ve krizler gibi nedenlerle dezavantajlı durumda bulunan çocuklara sunduğu fırsatlar ele alınmaktadır. Örneğin, bilgi ve iletişim teknolojileri; Brezilya ve Kamerun'un uzak bölgelerindeki çocuklara, Afganistan'da yaşayan ve evlerinden çıkamayan kız çocuklarına eğitim sağlamak için kullanılmaktadır. Bu teknolojiler, Kongo Demokratik Cumhuriyeti'ndeki çocuk blogcuların ve habercilerin haklarını savunmasına olanak sağlamaktadır. Engeli olan çocukların da tam anlamıyla bir sese kavuşmalarına yardımcı olmaktadır. Serebral palsili ve 18 yaşındaki Ivan Bakaidov yazdığı raporda şöyle diyor: "İnternete bağlı bir notepad aldığım günden beri hayatım bütünüyle değişti".

Tüm dünyadaki çocukların çevrimiçi öğrenme olanaklarından nasıl yararlandığı, internette nasıl iyi vakit geçirdiği ve yetişkinliğe giden yolu nasıl şekillendirdiği hakkında sayısız örnek ve hikâye vardır. Bu olanakları incelerken bunlara milyonlarca çocuğun ulaşamadığı da hesaba katılmalıdır. Bunun yanı sıra, çevrimiçi riskler ve dijitalleşmenin çocukların sağlığı üzerindeki potansiyel etkileri de göz önünde bulundurulmalıdır. Öte yandan, tüm bunlar, hâlihazırda neler olduğuna ve gelecekte neler olabileceğine dair heyecan verici bir bakış açısı da sunmaktadır.

Dijital dünyaya erişimin eğitim sistemini dönüştürme potansiyeli; tüm dünyada ilgi çekmiş ve yeni olanaklar yaratılmasını sağlamıştır. Kalkınma kuruluşları, ticari yazılım ve donanım üreticileri ve eğitim kurumları; eğitim sektörü için yeni dijital ürünler ve hizmetler geliştirmiş; bu ürün ve hizmetleri yaygınlaştırmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojileri; hâlihazırda, yüksek kalitede eğitim içeriğine erişimi yaygınlaştırmaktadır. Ders kitapları, eğitici videolar ve uzaktan öğrenme modülleri de dâhil olmak üzere eğitici içeriklere erişim artık daha düşük bir maliyetle sağlanabilmektedir. Bu teknolojiler; eğitimi daha eğlenceli ve anlamlı kılarak öğrenci motivasyonunu da arttırabilmektedir.

Dijital teknolojiler; öğrencilere kendi öğrenme hızlarında öğrenme olanağı sağlayan kişiselleştirilmiş eğitim olanakları sunabileceği

gibi eğitimcilerin kısıtlı kaynaklarla öğrencilerine daha iyi eğitim hizmetleri sunmalarına yardımcı olma potansiyeline de sahiptir.

Peki, dijital teknolojiler, bu potansiyellerini ne ölçüde gerçekleştirmektedir? Kuşkusuz, bu teknolojiler; tüm dünyadan çocuklara, özellikle de uzak bölgelerde yaşayanlara, yeni bilgiler edinme olanağı sağlamıştır. Çocukların e-öğrenme programlarına katılmalarını, daha önceki kuşakların erişemediği bir dizi eğitim materyaline ve eğitici içeriğe ulaşmalarını da kolaylaştırmıştır.

Bununla birlikte, dijital teknolojilerin sınıf içinde öğrenme hızını arttırdığı tartışmaya açıktır. Bilgi ve iletişim teknolojileri; çocuklara gelişmeleri, öğrenmeleri, katılım sağlamaları, kendilerini ve durumlarını iyileştirmeleri için çeşitli yollar sunmuştur. Bununla birlikte, bu yollara ve fırsatlara eşit bir erişim söz konusu değildir. Diğer bir deyişle, dünyadaki tüm çocuklar aynı erişim şartlarına sahip değildir.

Öte yandan, bu olanakların ne ölçüde yaygınlaştırılabileceğini değerlendirirken bunların çocuklara sağlayabileceği fiili faydaları ölçmek de zordur. Dolayısıyla, çocukların dijital çağın fırsatlarından ne ölçüde istifade ettiğini daha iyi anlamak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır. Özellikle de neden bazı çocukların bu olanaklardan diğer çocuklara kıyasla daha çok faydalandığını anlamak gerekir.

Dijital teknoloji; başta dezavantajlı çocuklar olmak üzere tüm çocuklara hayatta eşit şans sağlamak için kullanıldığı takdirde büyük bir değişim yaratma potansiyeline sahiptir.

Dijital fırsatları, dijital çağdaki çocuklar için gerçek anlamda faydalara dönüştürmek amacıyla (özellikle de öğrenme, katılım ve sosyal içerme olanaklarını arttırmak için) çocukların dijital deneyimlerinin bağlamını anlamak, onlara yeterli ölçüde rehberlik ve destek sağlamak büyük bir önem taşır. Özellikle de hareket hâlindeki çocuklar, dışlanan çocuklar ve engeli olan çocuklar için bu, kritik bir öneme sahiptir.

Teknoloji; hâlen insanların kapasitelerine ve sınırlarına tabidir. Eğitim sisteminde, bunlara öğrencilerin motivasyonu, öğretmenlerin kapasitesi ve sağlam bir pedagoji de dâhildir. Mevcut bulgular şuna işaret etmektedir: dijital teknoloji; insani güçler eğitim için harekete geçtikten sonra daha faydalı olabilmektedir. Dijital bir araç; tek başına işlevsiz bürokratik yapıları düzeltmez ya da eğitimdeki eşitsizliği azaltamaz. Özellikle de bu sorunlar toplumun geniş bir kesimi tarafından ele alınmadığı sürece dijital teknolojilerin bu konularda sunabileceği pek bir şey yoktur.

Başta dezavantajlı çocuklar olmak üzere tüm çocuklara gerçekten fayda sağlamak için dijital ürünleri tasarlama sürecinin daha en başında çocukların özel ihtiyaçlarını hesaba katmak gerekir. Örneğin, tasarım sürecinde rehber kaynak olarak Evrensel Tasarım ilkeleri kullanılabilir.

Dijital dünyaya erişimi olan çocuklar, bu bağlantıyı hayatlarının olumlu bir parçası olarak görmektedirler. Çocukların dijital dünyaya bağlanma konusundaki hevesleri, coşkuları ve motivasyonları; bu araçların gücünü ve potansiyelini de net bir şekilde ortaya koymaktadır. Dijital potansiyel; çocukların gündelik hayatlarını iyileştirmenin ötesinde, daha iyi bir gelecek inşa etmelerine de yardımcı olabilir. Bu güç ve potansiyelin desteklenmesi gerekir. Dolayısıyla, mümkün olduğunca çok sayıda çocuğun bağlantı fırsatına erişmesini ve dijital dünyanın sunduğu olanaklardan yararlanmasını sağlamak şarttır.

Dünya Çocuklarının Durumu 2017 çalıştaylarına katılan çocuk ve gençlerin dile getirdikleri...

“Kız kardeşim İspanya’da görüntülü arama yaptı. Bu, ailemi çok sevindirdi.”
ERKEK, 16, PERU

“Teknolojiyi dünyayı değiştirmek için kullanacağım. Daha iyi ürünler tasarlamak, yeni şeyler yaratmak ve eğitimi daha ilginç kılmak için teknolojiyi kullanacağım.”
ERKEK, 17, FİJİ

“Sağlık sorunları ile ilgili savunuculuk yapmak için teknolojiyi kullanacağım.”
KIZ, 15, NİJERYA

“Kod yazmayı YouTube’den öğrendim. Kod yazımla ilgili çok sayıda video izledim.”
KIZ, 17, BANGLADEŞ

“Bilgisayar kullanmayı bilmezsek ve bilgisayar kullanmazsak hiçbir şey bilemeyiz. Hayatımızdaki ... iyi şeyler de dâhil”
KIZ, 14, TİMOR-LESTE

Orta Afrika Cumhuriyeti'nde yaşayan ilkökul öğrencileri, Çad'ın güneyindeki Danamadja mülteci kampında, UNICEF tarafından desteklenen geçici eğitim alanında derse katılıyor. Bölgedeki şebeke hizmeti yetersiz olsa da cep telefonları, Danamadja'daki gençlerin ve büyük yaştaki çocukların evdeki akrabaları ve arkadaşlarıyla iletişimde olmasını sağlıyor ve hatta eğitimlerine devam etmelerine yardımcı oluyor. 16 yaşında bir erkek çocuğu "İnterneti araştırma yapmak, özellikle de biyoloji dersi için kullanıyorum. Kampta bir kütüphane yok" diyor.

02

Dijital bölünmeler: Kaçırılan Fırsatlar

2. BÖLÜM: TEMEL HUSUSLAR

➤ Yoksul ülkelerde ve kırsal bölgelerde internete erişim, çocuklar için hâlen önemli bir sorun olmaya devam ediyor. Bununla birlikte, internet erişiminin ötesine geçen ve çocukların internet nasıl kullandığıyla ilgili olan **'ikinci derece' unsurlar dijital bölünmeyi ortadan kaldırmak açısından giderek daha önemli bir rol oynamaktadır.**

➤ Eğitim, kullanıcı becerileri, cihaz türü ve yerel dilde içeriğin bulunması gibi faktörlerin tümü; çocukların interneti nasıl kullandığı, çevrimiçiyken neler yaptıkları ve çevrimiçi fırsatlardan azami faydayı nasıl elde edebilecekleri üzerinde etkilidir.

➤ Şu an, internet erişimi bulunmayan çocuklar; eğitici kaynaklara ve küresel bilgilere erişme fırsatından mahrum kalmaktadır. Dijital beceriler geliştirme, arkadaşlıklar kurma ve kendilerini ifade etme olanaklarına da erişememektedirler.

➤ Çocuklar; yetişkinlerin dünyasına ve çalışma hayatına adım attıklarında, dijital bağlanabilirlik ve beceriler, genç bireylerin hayatlarını kazanıp kazanamayacakları konusunda doğrudan belirleyici olacaktır.

Bu bölümde dezavantajlı çocuklar hakkındaki veriler incelenmekte ve dijital bir dünyada internet erişimine sahip olmamanın ne anlama geldiği irdelenmektedir. Bu konudaki rakamlar oldukça çarpıcıdır: Afrika'daki 5 gençten 3'ü (15-24 yaş grubu) internet erişimine sahip değilken Avrupa'da bu oran 25'te 1 olarak görülmektedir. Bununla birlikte, insanlar arasındaki dijital bölünmeler, internet erişiminin de ötesine geçmektedir. Dünyadaki internet sitelerinin yüzde 56'sı İngilizce'dir. Çok sayıda çocuk; internette anlayabildiği ya da anlamlandırabildiği içerikler bulamamaktadır. Birçok çocuk, gerekli dijital becerilerden yoksundur ve dizüstü bilgisayarlar gibi cihazlara sahip değildir. Bu durum, onların çevrimiçi fırsatların çoğundan yararlanamamasına neden olmaktadır.

Söz konusu dijital bölünmeler ortadan kaldırılmadığı takdirde bunlar, mevcut sosyo-ekonomik ayrımları daha da derinleştirecektir.

Dijital bölünmeler; daha geniş çaplı sosyo-ekonomik ayrımları yansıtmaktadır: zengin-yoksul, kadın-erkek, köy-kent, eğitilmiş-eğitimsiz ayrımları. Örneğin, gelişmiş ülkelerde yaşayan insanların yüzde 81'i internet kullanırken gelişmekte olan ülkelerde internet kullanan kişilerin oranı bu oranın neredeyse yarısıdır (yüzde 40). Az gelişmiş ülkelerde ise bu oran çok daha düşüktür (yüzde 15).

Dijital bölünmeler; internet erişimine sahip internet erişime sahip değil ayrımlarının da ötesine geçmektedir. Bu ayrımların kökleri daha derinlerde yatmaktadır. Çocuklar da dâhil olmak üzere insanların bilgi ve iletişim teknolojilerini *nasıl* kullandıkları ve çevrimiçi deneyimlerinin *kalitesi* ile de ilgilidir. Bu iki faktör de kullanıcıların beceri ve eğitim düzeyleri, kullandıkları cihaz türleri, ailenin geliri ve kendi dillerinde içeriğin bulunması gibi faktörlere göre değişmektedir. İlk defa internete giren bazı çocuklar, dijital dünyada kendi dillerinde içeriğin, kendi kültürleri veya sorunları ile ilgili materyallerin bulunmadığını fark etmektedir.

Peki, bu neden önemlidir? İnternet bağlantısına sahip olsalar da olmasalar da bugün tüm çocuklar, dijital bir dünyada büyümektedirler. Bu dijital dünya; teknoloji ve

bilgi sistemleri ile desteklenmektedir. Orta vadede, çevrimiçi bağlantıdan yoksun olan çocuklar; eğitimle ilgili zengin kaynaklara, küresel bilgi kaynaklarına erişimden ve çevrimiçi öğrenme fırsatlarından mahrum kalmaktadır. Yeni arkadaşlıklar kurma ve kendini ifade yollarını keşfetme olanaklarına da erişememektedirler.

Engeli olan çocuklar gibi dezavantajlı çocuklar için dijital bölünme; sosyal dışlanma ve hayatta eşit şans arasındaki ayrıma karşılık gelmektedir. Hareket hâlindeki göçmen çocuklar için dijital erişim; daha güvenli bir yolculuk, aile üyeleriyle iletişim kurma imkânı, yabancı bir ülkede iş bulma ve eğitim hizmetlerine erişme olanağının artması anlamına gelir.

Çocuklar yetişkinliğe ve çalışma hayatına adım attıklarında ise dijital erişim; hayatlarını kazanıp kazanamayacaklarıyla doğrudan ilgili olacaktır. Dijital teknolojilere erişimi olanlar ve bunları en iyi şekilde kullanabilecek becerilere sahip kişiler; dijital erişimi ve becerileri olmayan kişilerden daha avantajlıdır. Yetişkinlerle ilgili araştırmalardan elde edilen bulgular şuna işaret etmektedir: Dijital teknolojinin faydalarını, bu faydalardan azami ölçüde yararlanma becerilerine sahip olan kişiler elde etmektedir.

Dijital erişim; sadece günümüzün bir gerekliliği değildir, nesillerdir devam eden dezavantaj döngülerini kırma potansiyeline de sahiptir.

Dünyanın en zengin ülkelerinden elde edilen bulgulara göre bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma deneyimi; iş gücüne katılım üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bu durum, Avustralya ve ABD gibi ülkelerde ücretleri de etkilemektedir. Bilgi ve iletişim teknolojileri alanında hiçbir deneyimi olmayan yetişkinler; istihdam edilseler bile, genelde dijital becerilere sahip kişilerden daha az para kazanmaktadır. Hindistan ve Tunus gibi ülkelerde yetişkinler hakkında yapılan diğer çalışmalarda da benzer bulgular elde edilmiştir.

Dijital erişimin fırsat eşitliğine değil de eşitsizliğe yol açan bir faktöre dönüşme riski; somut ve acilen ele alınması gereken bir risktir. Örneğin, gündelik hayatın her yönüne hızla dâhil olan mobil teknolojiyi ele alalım. Dünya Bankası'nın 2016 *Dünya Kalkınma Raporu: Dijital Faydalar* başlıklı çalışmasında şu husus dile getirilmektedir: "Gelişmekte olan ülkelerde elektriğe ya da temiz suya

erişimi bulunmasa da cep telefonuna sahip hane sayısı giderek artmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde nüfusun en alt beşte birlik diliminde yer alan kişilerin neredeyse yüzde 70'i bir cep telefonuna sahiptir."

Cep telefonu ile erişimin, insanlar arasındaki dijital bölünmeyi hafifletmek için önünde daha uzun bir yol olabilir. Bununla birlikte, akıllı telefon sahipliği, gelişmekte olan ekonomilerde dâhil olmak üzere birçok ülkede çok hızlı bir artış göstermektedir. Dolayısıyla, ileride merkezi düzeyde erişimin nasıl olacağını ya da hâlihazırda nasıl olduğunu tahmin etmek güç değildir.

Dijital erişim ve bağlanabilirlik, sadece "günümüzün bir gerekliliği" değildir. En yoksul çocukların başka türlü kırmalarına imkân olmayan ve nesillerdir devam eden dezavantaj döngülerini kırma potansiyeline de sahiptir.

Dünya Çocuklarının Durumu 2017 çalıştaylarına katılan çocuk ve gençlerin dile getirdikleri...

"iPad'i ailemin tüm üyeleriyle paylaşmam gerekiyor, dolayısıyla onu çok az kullanabiliyorum."

KIZ, 15, MOLDOVA CUMHURİYETİ

"Bazen internete girmek istiyorum; fakat etrafımda internete girmeme yardımcı edecek kimse yok."

KIZ, 12, ORTA AFRİKA CUMHURİYETİ

"Teknolojiye erişilemiyor."

ERKEK, 15, ÜRDÜN

"Bağlantı çok yavaş- sürekli kesiliyor ve açtığım bütün sekmeler kayboluyor."

KIZ, 16, TUNUS

"Bilgisayarlarımız ve bir bilgisayar laboratuvarımız var, laboratuvarı istediğimiz zaman kullanabiliyoruz."

KIZ, 16, BUTAN

Kamerun'un Uzak Kuzey bölgesinde yaşayan Waibai Buka adlı genç kız; interneti ilk kez 2017 yılında, UNICEF tarafından desteklenen "Okulum İnternete Bağlanıyor" projesi kapsamında kullandı. Çad Gölü insani krizinden etkilenen bölgedeki okullara giden çocuklar; proje sayesinde uydu üzerinden internet bağlantısına ve tablet bilgisayarlara kavuştular. UNICEF; onlardan fotoğraflar ve videolarla gündelik hayatları hakkında hikâyeler anlatmalarını istedi.

03

Dijital Tehlikeler: Online yaşamın tehlikeleri

3. BÖLÜM: TEMEL HUSUSLAR

► BİT geleneksel tehlikeleri (örneğin zorbalık gibi) daha da artırmış, bu arada örneğın "sipariş üzerine" sunulanlar gibi çocuğın cinsel istismar ve sömürüsünün yeni biçimlerine yol açmıştır.

► **Kripto para, uçtan uca şifreli platformlar ve Karanlık Ağ** canlı yayınları yaygınlaştırmakta ve yasaların uygulanmasında ciddi sorunlar yaratmaktadır.

► Çocuklar özel yaşamın gizliliğinin kaybı da dâhil çevrimiçi tehlikelerden orantısız biçimde etkilenmektedir. Çocukların riskleri kavrama olasılıkları daha az, zarar görme olasılıkları ise daha fazladır. Bu özel durum, var olan bir riskin çocuklar için ne zaman fiilen bir zarara dönüşeceğine de ışık tutmaktadır.

► 2012 yılından bu yana çoğı Afrika ve Güneydoğı Asya'dan olmak üzere tahminen 100 milyon çocuk ilk kez internete bağlanmıştır. Gereklı güvenlik önlemleri alınmamışsa dünyadaki en dezavantajlı çocuklar online risklere daha da açık hale gelecektir.

Bu bölüm, internetin çocukların özel yaşamı ve kendilerini ifade etme biçimleri üzerindeki etkileri de dâhil olmak üzere dijital dünyanın karanlık yönlerini, online yaşamın risk ve zararlarını ele almaktadır. BİT, çocukluk dönemine özgü kimi geleneksel tehlikeleri daha da artırmıştır: Örneğin zorbalık bir zamanlar okul bahçesinde ortaya çıkan bir durumken şimdi kurbanlarını evlerine kadar izleyebilmektedir. Ancak BİT bunun yanı sıra yeni tehlikelere de yol açmıştır: Kendilerine av arayan kötü niyetli insanların erişimlerini arttırması, çocuğun cinsel istismarını konu edinen materyallerin üretimini kolaylaştırması ve canlı cinsel istismar görüntülerinin pazarının genişlemesi gibi... Çevrimiçi ortam mağduru bir çocuk internetteki tehlikeyi kısaca şöyle özetliyor: “Yabancı biri ‘soyunun’ dediğinde üzerimizdekileri çıkarıyoruz.” Üstelik günümüzde internetin mümkün kıldığı endüstriyel ölçekteki veri işleme imkânları nedeniyle çocukların özel yaşamına ve kimliğine yönelik düzenlenebilecek saldırılar gibi, pek çok çocuğun ve ebeveynin farkında olmadıkları başka tehlikeler de söz konusu.

Çevrimiçi konumdaki hiçbir çocuk bu ortamdaki risklere karşı tamamen güvende değildir; ancak çocuklar arasında daha güç durumda olup bu risklere daha açık durumda olanlar bulunmaktadır.

Madagaskar’da bir öğretmen 17 yaşındaki bir kız öğrencisinden geçer not karşılığında 300 dolar değerinde para isteyince, bu parayı bulma telaşındaki kız öğrenci altı aydır internette temas halinde olduğu bir adama başvurmuştur. Sonrasında yaşadıklarını şöyle anlatıyor: “Adam beni kaçırdı, iki ay boyunca evinde hapsetti ve bana defalarca tecavüz etti”. Bu kız çocuğu, yeni kurulan bir siber suç polis birimi tarafından kurtarıldıktan sonra devlet tarafından UNICEF desteğinde yönetilen bir hizmet merkezinde tıbbi bakım, danışmanlık ve psikolojik destek hizmetlerden yararlandı. Adam ve öğretmen tutuklandı, mağdur kız; “Şimdi iyiyim, okula döndüm, keşke beni yönlendirecek birileri olsaydı. Büyüklerim yabancı kişilerle temasta olduğumu bilmiyordu” diyor.

Bu kızın öyküsü, pek çok ebeveyn ve çocuklardan sorumlu kişi açısından bir çocuk çevrimiçiyken neler olabileceğine ilişkin olabilecek en kötü senaryoyu temsil ediyor. Kızın yaşadıkları çevrimiçi tehlikelerin aşırı bir örneğini oluşturmakla birlikte çocukları

internette bekleyen tehlikelerle ilgili yaygın kaygıların tam da merkezine oturuyor: Çevrimiçi ortam, pek çok toplumun çocuklara sağlamaya çalıştığı geleneksel koruyucu önlemleri boşa çıkarabilir, çocukları kabul edilemez içerik ve davranışlarla, dış dünyayla tehlikeli olabilecek temaslarla karşı karşıya getirebilir.

Tüm bunlar aslında çocuklar öncesinde de söz konusu olan risklerdi.

Çocukların farklı türden zorbalıklara maruz kalması, şiddet ve cinsellik içeren materyallerin çocuklar için her zaman en büyük tehlikelerden birini oluşturması ve cinsel suçlar işleyen kişilerin çocuklara erişimi hep bir risk oluşturmuştur.

Ancak yine de pek çok ebeveyn muhtemelen daha önceki kuşakları bu tür risklerden korumanın daha kolay olduğunu düşünmektedir. Okulun giriş kapısı bir zamanlar okul bahçesi zorbaları için bir engelken; bugün sosyal medya bu zorbalara kurbanlarını evlerine kadar izleme imkanı tanımaktadır.

Günümüzde araştırmacılar online ortamlarda karşılaşılan riskleri genel olarak üç kategoriye ayırmaktadır: İçerik, temas ve davranış riskleri.

Hiç bir çocuk çevrimiçi riskler karşısında tam güvende değildir. Zorbalık, cinsel suç işleyenler, insan tacirleri ve çocuklara zarar verecek kişiler en güç durumdaki çocuklara ulaşma açısından bugünkü kolaylığı başka hiçbir dönemde yakalamamıştır.

İçerikle ilgili riskler: Çocuğun hoş olmayan ve uygunsuz içeriklerle karşılaştığı durumlardır. Bu kapsamda cinsel, pornografik ve şiddet içeren görüntüler; reklamcılığın kimi biçimleri; ırkçı, ayrımcı ya da nefret söylemi içeren materyaller; kendi kendine zarar verme, intihar ya da anoreksiya gibi sağlıksız ya da tehlikeli davranışları öneren web sayfaları yer alabilir.

Temas riskleri: Çocuğun risk içeren iletişime girdiği durumlardır. Örneğin uygunsuz temas ya da çocuğu cinsel amaçlara yönlendirecek, çocukları yoldan çıkarma, onları sağlıksız ya da tehlikeli davranışlar içine girmeye ikna etmeye çalışan bir yetişkinle temas gibi.

Davranışla ilgili riskler: Çocuğun riskli içerikle karşılaşmasına ya da temasına katkıda bulunacak şekilde davrandığı durumlardır. Örneğin başka çocuklara ilişkin nefret içerikli materyal oluşturması, ırkçılık provokasyonu yapması ya da kendi ürettikleri dâhil olmak üzere cinsel görüntü koyması veya

yayması bu kapsamdaki davranışlardır.

Bu riskler kendi bağlamları içinde ele alınmalıdır. Tüm çocuklar internet teknolojileri aracılığıyla zarar görme olasılığıyla yüz yüzedir.

Ancak pek çok çocuk açısından sadece bir olasılık söz konusudur. Dolayısıyla burada asıl önem taşıyan nokta ortadaki riskin kimi çocuklar söz konusu olduğunda fiili zarara dönüşürken diğerlerinde bunun neden olmadığıdır. Bu durum, bir çocuğun yaşamında bulunup onu başkalarına göre daha fazla risk altına sokan temel güçlükleri daha iyi kavramamızı sağlar. Bu güçlükleri daha iyi kavrayarak ve ele alarak gerek online gerekse offline çocukları daha iyi koruyabiliriz ve dijital dünyanın sunduğu fırsatlardan yararlanmalarını sağlayabiliriz.

Dünya Çocuklarının Durumu 2017 çalıştaylarına katılan çocuk ve gençlerin dile getirdikleri...

"Facebook'a bir resim koydum ve beni çok panikleyen bir yorum aldım."

ERKEK, 14, SENEGAL

"Annem benim iznim olmadan resmimi paylaştığında sinirleniyorum."

KIZ, 15, PARAGUAY

"Özel yaşamıma kimsenin girmemesi konusunda dikkatliyim."

KIZ, 17, BREZİLYA

"Özel yaşamımı korumaya özen gösteriyorum, paylaştıklarımı, resimlerimi ve durumumu herkesin görmemesini sağlıyorum."

ERKEK, 15, GUATEMALA

"Hesabımın ele geçirilip birilerinin benim adıma kötü şeyler koymasından kaygı duyuyorum."

KIZ, 16, BURUNDI

17 yaşındaki Angeline Chong Malezya'nın Kuala Lumpur kentinde okul arkadaşlarıyla öğle yemeğine giderken görülüyor. Geçmişte siber zorbalık mağduru olan Angeline kısaca R.AGE olarak bilinen genç haberciler platformuna katılmaya karar vermiş. Angeline'nin bu kararında R.AGE'nin yaşça küçük kızları hedef alan ve bu amaçla mobil sohbet uygulamalarını kullanan cinsel istismarcıları açığa çıkaran 2016 yılındaki raporu etkili olmuş.

Malezya polisi seks suçları birimi tarafından verilen bilgiye göre, 2015 yılında internet aracılığıyla tanıştıkları kişilerin tecavüzüne maruz kalan kişilerin yüzde 80 kadarını 10-18 yaş grubundan çocuklar oluşturuyor.

04

Dijital Çocukluk: Çevrimiçi Yaşamak

4. BÖLÜM: TEMEL HUSUSLAR

➤ Çocukların dijital deneyimlerden yararlanıp yararlanmadıkları, veya ne kadar yararlandıkları, **başlangıç noktaları** ile çok ilgilidir. Güçlü ilişkileri olan çocuklar interneti ilişkilerini güçlendirmek için kullanırlarken, evde depresyon, stres veya sorun yaşayan çocuklar dijital deneyimlerinin mevcut zorluklarını daha da şiddetlendirdiğini görebilirler.

➤ Dijital ortamları hiç kullanmamak veya aşırı kullanmak genellikle olumsuz etkilere yol açarken, **bu ortamların ılımlı düzeyde kullanımı olumlu etkiler yaratmaktadır**

➤ **Çocuklar bağımlı mı? Bilime göre, hayır.** Çocukların her gün teknoloji kullanımı ile ilgili bağımlılık ifadesinin kullanılması –bu sorunların medyada ele alınması da dahil olmak üzere– sorunun çözümüne yardımcı olmamakta hatta kimi zaman zararlı sonuçlar doğurabilmektedir.

➤ Ebeveynlerin ve eğitimcilerin ekran başında geçirilen fazla zaman ile ilgili endişeleri göz ardı edilmemelidir, ancak **çocukların sağlıklarını etkileyen başka birçok faktörün de göz önüne alındığı** bir bağlam içerisinde ele alınmalıdır – aile düzeninin işleyişinden okul dinamiklerine, fiziksel aktivitelere ve beslenmeye kadar.

Bu bölümde, dijitalleşmenin iyi veya kötü yönde değiştirdiği çocukluğa ait alanlardan bazıları incelenmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojileri çocukların dostluklarını oluşturma ve devam ettirme şekillerini değiştirerek, akranları ile neredeyse sürekli bir temas sağlamalarına olanak tanımıştır. Aynı zamanda çocuklara sürekli bir video akışı, sosyal medya güncellemeleri ve oldukça sürükleyici oyunlar sunarak birçok çocuğun boş zamanlarını değerlendirme şekillerini de dönüştürmüştür. Yetişkinlerin çoğu bu değişikliklerin iyi yönde olmadığından korkmakta ve ekran başında geçirilen aşırı zamanın çocukları ailelerinden ve çevrelerinden uzaklaştırarak depresyona ittiğinden, hatta çocukları obezleştirdiğinden endişe etmektedir.

Video oyunları. Televizyon. Çizgi romanlar. Radyo. Teknolojinin çocukların sağlığı üzerindeki etkileri ile ilgili toplumun ve ebeveynlerin endişeleri hakkında Google’da yapılacak bir arama, bu endişelerin yeni ortaya çıkan bir durum olmadığını göstermektedir.

Radyonun uykusuzluğa yol açtığından şikayet edilmiştir. Çizgi romanların çocukları ‘suça yatkın ve dağınık’ hale getirdiğinden, televizyonunun toplumdan soyutlanmaya yol açtığından ve video oyunlarının çevrim dışı geçirilen zamanlarda hırçınlığa sebep olduğundan şikayet edilmiştir.

Onaltıncı yüzyıla kadar geri gidecek olursak, artık bilgi için hafızalarına güvenmeyeceklerinden dolayı yazmanın unutkanlığı arttıracığından ve kitapların ve matbaanın bugün aşırı bilgi yüklemesi olarak adlandırdığımız duruma yol açacağından da endişe eden kitleler olmuştur.

Ancak, bu yenilikçi öncülleri ile karşılaştırıldığında, internet – ve çocukların interneti kullanım şekli– farklı büyüklükte bir endişeye yol açmaktadır. Bağlantı olanakları ve interaktiflik, uzaklaştırması veya kapatması zor şeylerdir. Çocukların bunları nasıl kullandıklarını izlemek güçtür. Öte yandan, çocuklar eğlenceye, bilgiye veya sosyal ağlara erişim için internet bağlantısı olan cihazları kullanırken, bu cihazlar da çocuklar hakkında bilgi toplamaktadır.

Bağlantı olanakları ve interaktifliğin etkileri ile ilgili sorular ebeveynler, eğitimciler, politika yapıcılar ve sektör liderleri arasında oldukça yaygındır. Dijital uğraşlar çocukların sağlığı için bir tehdit oluşturuyor mu? Çocuklar dijital uğraşlar ile çok fazla zaman mı geçiriyor? En fazla risk altında olanlar kimler? Ebeveynler ve bakıcılar, çocukların bir yandan bağımsız bir şekilde araştırma yapmalarına ve kendilerini geliştirmelerine olanak tanıırken aynı zamanda yeterli bir gözetim sağlamak için neler yapabilirler?

Çocukların dijital deneyimlerden yararlanıp yararlanmadıkları, veya ne kadar yararlandıkları, yaşamlarındaki başlangıç noktaları ile çok ilgilidir. Güçlü toplumsal ve ailevi ilişkileri olan çocuklar interneti ilişkilerini güçlendirmek için kullanırlarken (ki bu refah durumlarını iyileştirmektedir), örneğin yalnızlık, stres, depresyon veya evde sorunlar yaşayan çocuklar internetin bu mevcut zorluklarından bazılarını daha da şiddetlendirdiğini görebilirler. Öte yandan, çevrim dışı sosyal yaşamlarında zorluk yaşayan çocuklar bazen başka yerde bulamadıkları dostluklara ve sosyal desteğe çevrim içi ortamda ulaşabilmektedir.

Çocukların ekran başında geçirdikleri zaman ile ilgili sorular halen tartışılmaya devam etmekle birlikte, artık giderek güncelliğini kaybetmektedir. Bunun sebebi, dijital teknoloji ile geçirilen sürenin ne zaman ılımlı düzeyden aşırı düzeye geçtiği konusunda açık

Ebeveynler ve öğretmenler bir tarafta ekran başında geçirilen zamanı sınırlamaları gerektiği, diğer tarafta ise çocuklarının geride kalmaması için en yeni çıkan cihazları almaları gerektiği gibi birbirleriyle çelişen mesajlar ile mücadele etmektedir.

bir mutabakatın olmamasıdır; 'ne kadarının çok fazla olduğu' oldukça bireysel bir ölçü olup çocuğun yaşına, bireysel özelliklerine ve daha geniş anlamdaki yaşam bağlamına bağlıdır. Öte yandan, yüksek bağlantı olanaklarına sahip birçok çocuk neredeyse her zaman bunu kullandığından dolayı dijital teknoloji ile ne kadar zaman geçirdiğini tahmin etmekte güçlük çekmektedir. Bu hususlar tartışıldıkça ve araştırıldıkça bazı temel gerçeklerin ortaya çıktığı görülmektedir. Çocukların dijital ortamları kullanımını kısıtlamak yerine, ebeveynlerin ve eğitimcilerin daha dikkatli ve destekleyici aracılığı, çocukların bağlantı olanaklarından minimum riskle en fazla faydayı elde etmelerini sağlamak için en fazla umut vaat eden tutum olacaktır.

Ekran başında ne kadar zaman geçirdiklerine katı bir şekilde odaklanmak yerine, çocukların dijital deneyimlerinin içeriğine ve

aktivitelerine –çevrim içi olarak neler yaptıklarına ve neden bunları yaptıklarına– daha fazla dikkat edilmelidir. Son olarak, gelecekteki politikalar ve araştırmalar sağlıklı ve zararlı kullanım arasındaki çizginin nereden çekilmesi gerektiğini anlamak için çocuklarının yaşam bağlamının tamamını – yaş, cinsiyet, kişilik, yaşam durumu, sosyal ve kültürel ortam ve diğer faktörler– dikkate almalıdır.

Çocukların refah düzeylerini yükseltmek için, bütüncül bir yaklaşım benimsemek ve ekran başında geçirilen zamandan daha fazla etkili olduğu bilinen başka faktörler (aile düzeninin işleyişi, okuldaki sosyal dinamikler ve sosyoekonomik koşullar gibi) üzerinde odaklanmak ve aynı zamanda dijital teknolojinin ılımlı düzeyde kullanımını teşvik etmek önemli olacaktır.

Dünya Çocuklarının Durumu 2017 çalıştaylarına katılan çocuk ve gençlerin dile getirdikleri...

"Dijital cihazlarda çok fazla zaman geçirdiğim ve okul çalışmalarına yeterli zaman ayırmadığım"

KIZ, 13, KORE CUMHURİYETİ

"Çocukluğumdan bu yana etrafta o kadar çok cihaz var ki insan kolaylıkla bağımlı hale geliyor."

ERKEK, 15, JAPONYA

"Öğretmenim bana verdiği ödevleri yapmayıp internette zamanımı boşa harcamamdan endişe ediyor."

ERKEK, 17, MALEZYA

"Okul performansımın kötüleşmesinden endişe ediyorum."

KIZ, 16, TAYLAND

"İnternetin bizi uzaktakiler ile yakınlaştırırken yakınımızdakilerden uzaklaştırdığını düşünüyorum...."

KIZ, 16, KONGO DEMOKRATİK CUMHURİYETİ

Moldova Cumhuriyeti'nin Kişinev şehri yakınlarındaki Porumbeni köyünde, 17 yaşındaki Gabriela Vlad bakıcı annesinin yanında annesi ile telefonla sohbet ediyor. Moldova'daki 18 yaş altı çocukların tahmini olarak yüzde 21'inin biyolojik ebeveynlerinden en az biri ekonomik sebeplerle yurt dışında çalışarak ailelerine para gönderiyor. Dijital teknoloji çocuklara, ergenlere ve yetişkinlere "ebeveyn göçü" sorunu ile baş edebilmeleri için çokönemli bir iletişim imkanı sunuyor.

Hızla artan sayıda çocuğun geleceğinin dijital teknolojiden giderek daha fazla etkileneceği konusunda hiç şüphe bulunmamaktadır. Çocuklar hâlihazırda küresel olarak ağ bağlantısı olan nüfusun önemli bir bölümünü oluşturmaktadır ve internet penetrasyonunun çocuk ve genç nüfus oranının en hızlı arttığı bölgelere ulaşmaya devam etmesi ile birlikte bu çocukların payı yakın gelecekte daha da artacaktır. Daha fazla dijital cihaz ve çevrimiçi platform kullanıma sunulacaktır. Nesnelerin interneti ve yapay zekâ gibi yeni teknolojiler küresel ölçekte dijital manzarayı dönüştürmeye yardımcı olurken, Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) çocukların yaşamlarını hem iyi yönde hem de kötü yönde şekillendirmeye devam edecektir.

Çocukların bu dönüşümleri ne şekilde deneyimlemeye devam edeceği, aynı zamanda 'gerçek dünyayı' deneyimleme tarzlarını yansıtan şekilde büyük değişkenlikler göstermektedir. Beklenebileceği gibi, en dezavantajlı ve marjinal kesimler internet ve bağlantı olanaklarının meyvelerini toplama da en fazla dışlanan kesimler olurken, teknolojinin olumsuz yönlerinden en fazla zarar gören kesim olmaları da yüksek bir olasılıktır. Başka kritik faktörler de – cinsiyet, eğitim durumu, geleneksel normlar, dil ve lokasyon gibi– dijital teknolojilerin iyi yönde veya kötü yönde çocukların yaşamlarında yol açtıkları etkilerde rol oynamaktadır.

İnternet özgürlüğü, açıklık, ağ tarafsızlığı, erişilebilirlik ve insan haklarına saygı gibi konuları ele alan uluslararası araçlar, kılavuzlar, anlaşmalar ve ilkeler bakımından herhangi bir eksiklik bulunmamaktadır. İhtiyaç duyulan şey daha fazla kılavuz değil, çocukları dijital dünyanın tehlikelerinden korumak ve her bir çocuğun bağlantı olanaklarının sunduğu nimetlerden yararlanmasına yardımcı olmak için paylaştığımız sorumluluğu tanıyan üzerinde mutabık kalınan ilkeler ve öncelikli eylemlerdir.

Bu sadece çocukların çıkarına değildir. Bu aynı zamanda dijital okuryazarlığı olan, bağlantı olanaklarının sunduğu çok çeşitli fırsatlar ve riskleri tanıyan ve daha üretken geleceklere giden yolu çizebilen çocuklardan yararlanacak toplumların da çıkarıdır.

Burada belirtilen eylem maddeleri kesinlikle eksiksiz bir liste değildir, sadece dijital dünya-

da politika oluşturmaya ve pratik eyleme yol gösterecek çekirdek bir ilkeyi yansıtmaktadır: Çocuğa saygı gösterin ve *çocuğu koruyun*.

1. Tüm çocuklara kaliteli çevrimiçi kaynaklara uygun maliyetli erişim sağlayın

Dijital erişim, çocuklar için fırsat eşitliğinin giderek önemi artan bir belirleyicisi haline gelmektedir ve bilgiye, istihdam fırsatlarına, toplumsal katılım ve sosyal faaliyetlere erişimin faydalarını elde etmelerine yardımcı olmaktadır. Ancak, çocuklar internete erişim konusunda çeşitli engellerle karşı karşıya kalmakta, bu engellerin olmadığı durumlarda ise çevrimiçi kaynaklardan en iyi şekilde yararlanabilmektedir.

Dünya Çocuklarının Durumu 2017, çocukların kaliteli çevrimiçi kaynaklara erişimlerini arttırmak için aşağıdaki eylemlerin gerçekleştirilmesi çağrısında bulunmaktadır:

➤ **Bağlantı maliyetinin düşürülmesi.**

Hizmet sağlayıcılar arasında yenilikçiliği ve rekabeti teşvik eden piyasa stratejileri, internete bağlantı maliyetlerinin düşürülmesine yardımcı olabilir. Mevcut altyapıya fiber optik kabloların eklenmesi de bağlantıyı arttırmanın maliyetini düşürebilir. Ayrıca, telekom sektörünün dezavantajlı topluluklar ve aileler için bağlantı maliyetlerini düşürmesi için vergi teşviklerinin ve başka teşviklerin sunulması da önemli bir fark yaratabilir.

Karşı sayfa: Timor-Leste'deki ergen çalıştayının katılımcıları online erişimin önündeki engeller, görselleştirmek için simgeler kullanıyorlar.

Brezilya'nın Minas Gerais eyaletinde yaşayan 17 yaşındaki bir kız çocuğu telefonunda Proteja Brasil (Brezilya'yı Korumak) uygulamasını gösteriyor. Bu program, UNICEF Brezilya ve ortakları tarafından çevrimiçi şiddet ve cinsel istismar dahil olmak üzere çocuklara ve ergenlere karşı şiddet olaylarının ihbar edilmesini kolaylaştırmak için geliştirildi.

➤ **Halkın erişimine açık kablosuz bağlantı noktalarına yatırım yapılması.** Okullarda, kütüphanelerde, halk merkezlerinde, parklarda ve alışveriş merkezlerinde halkın kullanımına açık kablosuz bağlantı noktaları, bağlantı olanağı olmayan çocuklar için erişim düzeylerini önemli ölçüde arttırabilir. Düşük gelirli semtlerde, mobil kablosuz erişim hizmeti sunan otobüsler gibi mobil birimler de benzer şekilde bağlantı olanaklarını arttırabilir.

➤ **Çocuklar için anlamlı içeriklerin çocukların kendi dillerinde oluşturulmasının teşvik edilmesi.** Hem kamu sektörü hem de özel sektör özellikle azınlıkların dillerinde olmak üzere, nüfus yoğunluğunun düşük olduğu uzak alanlar hedeflenerek yerel olarak geliştirilmiş ve o toplum için anlamlı içerikler geliştirmek için birlikte çalışmalar yapılmalıdır.

➤ **İnternet erişiminde eşitliğin önündeki kültürel, sosyal ve cinsiyete dayalı engellerin ortadan kaldırılması.** Kızlar için güvenli internet kullanımı fırsatı sunan ve dijital becerilerini arttırabilecek eğitim programları hem kızlar arasında dijital teknolojilerin kullanımı konusunda özgüven oluşturabilir hem de ailelerin endişelerinin giderilmesine yardımcı olabilir. Toplumsal diyalogun sağlanması da kızların teknoloji ve internet kullanımını ile ilgili önyargıların ortadan kaldırılmasına yardımcı olabilir. Yardımcı teknolojiler ve internet platformları engelli çocukların daha kolay bir şekilde iletişim kurmalarını sağlayarak, öğrenmelerini destekleyebilir ve bağımsızlıklarını atırabilir.

➤ **Hareket halindeki çocuklara dijital cihazlara ve bağlantı olanaklarına erişim imkanı sağlanması.** Hükümetler, yardım kuruluşları ve özel sektör, hareket halindeki çocukların sıklıkla bulunduğu sığınmacı kamplarında, göç merkezlerinde ve diğer kamu alanlarında aileleri ve arkadaşları ile iletişim kurabilecekleri kamuya açık internet erişimi sağlamalıdır. Yardım kuruluşları aynı zamanda genel yardım paketleri kapsamına veri hizmetlerinin ve dijital hizmetlerin dahil edilebilmesi için özel sektör ile daha yakın bir şekilde çalışmayı değerlendirmelidir.

2. Çocukları zararlı çevrimiçi içerikten koruyun

Dijital çağ çocukların maruz kaldığı mevcut riskleri daha da arttırırken yeni riskler de yaratmıştır. Çevrim içi çocuk istismarı, suiistimali ve ticareti sadece Derin Web değil aynı zamanda anaakım dijital platformlarda ve sosyal medyada halen yaygındır. Ayrıca, çocuklar siber zorbalık ve pornografi ve kumar siteleri gibi uygunsuz materyallere maruziyet dahil olmak üzere başka çeşitli çevrimiçi riskler ile de karşı karşıya kalmaktadır. Birçok çocuk bu risklerden başarılı bir şekilde kaçınırken, bazıları için yıkıcı ve hayat değiştirici etkiler yaşanabilmektedir.

Dünya Çocuklarının Durumu 2017, çocukları mevcut ve yeni ortaya çıkan çevrimiçi risklerden korumak için aşağıdaki eylemlerin gerçekleştirilmesi çağrısında bulunmaktadır:

➤ **Kolluk kuvvetlerinin ve çocukları koruma çabalarının desteklenmesi.** Özel sektör ve özellikle de teknoloji şirketleri, çevrimiçi ortamda çocukların korunması amacıyla kolluk kuvvetleri ile dijital araçların, bilginin ve uzmanlık birikiminin paylaşılmasında hayati bir rol oynarlar.

➤ **WePROTECT Küresel İttifakı stratejik çerçevesinin benimsenmesi ve uygulanması.** Çevrim içi cinsel istismar ile mücadele için tasarlanan WePROTECT Küresel İttifakı çerçevesi şimdilik 77 ülke tarafından kabul edilmiş durumdadır. Model çeşitli alanlarda eylem tavsiyeleri ile birlikte eşgüdümlü bir müdahale çerçevesi ortaya koymaktadır.

➤ **Çocukların değişen kapasitelerini yansıtan koruma önlemlerinin tasarlanması.** Çocukların çevrim içi ortamda güvenliğini sağlamaya yönelik stratejiler çocuğun yaşını ve olgunluk durumunu dikkate almalıdır. Daha küçük çocuklar ebeveynlerinden, öğretmenlerinden ve güvendikleri diğer yetişkinlerden daha fazla desteğe ve rehberliğe ihtiyaç duyarlar. Ancak daha büyük çocuklar bazen risk almak için daha istekli olabilirler. Makul ölçüde olmak kaydıyla, bu gibi risk alma

çocukların uyum sağlamayı ve dayanıklılık geliştirmeyi öğrenmeleri için gereklidir.

➤ **Çocuklara yakın iletişim kişilerin desteklenmesi.** Kanıta dayalı programlar ve politikalar, ebeveynlerin ve bakıcıların, çocukların bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımları için (sadece kısıtlamak yerine) olumlu bir şekilde aracılık yapabilmeleri için stratejiler geliştirmemize yardımcı olur. Ayrıca, akran danışmanlığı programları çocukların birbirlerine daha etkili bir şekilde yardımcı olmalarını sağlar.

3. Çevrimiçi ortamda çocukların mahremiyetini ve kimliklerini koruyun

Her dijital hareketin kaydedilebileceği ve içeriğin tek bir tıkla çok büyük kitlelere ulaştırılabileceği bir ortamda, çocuklar mahremiyet, şöhret ve kimlik ile ilgili yeni riskler ile karşı karşıyadır. Örneğin sosyal medya kullanımı yoluyla üretilen veriler uygunsuz reklam ve pazarlama, profil oluşturma ve takip amacıyla kullanılabilir. Ayrıca, internete bağlanabilen oyuncaklar neredeyse çok küçük çocukların düşüncelerini ve duygularını bile oyuncak üreticilerine ve potansiyel olarak başka yetişkinlere iletebilir.

Dünya Çocuklarının Durumu 2017, çocukların mahremiyetini ve kimliklerini korumak için aşağıdaki eylemlerin gerçekleştirilmesi çağrısında bulunmaktadır:

➤ **Çocukların mahremiyetinin, kişisel bilgilerinin ve tanınırlıklarının korunması için koruma önlemlerinin uygulamaya konulması.** Hükümetler, işletmeler, okullar ve başka birçok kurum giderek artan miktarlarda çevrim içi ortamda toplanan veya saklanan veriler kullanmaktadır. Tüm aktörlerin uluslararası ve etik kurallara uygun olarak bu verileri korumak için koruma önlemlerini uygulamaya koymaları gerekmektedir.

➤ **Çocukların mahremiyet ayarlarının varsayılan ayar olarak azami seviyede belirlenmesi.** Çocuklar tarafından kullanılan dijital araçlar ve platformlar için, mahremi-

yetin azami seviyede korunması en temel ayar olmalıdır ve yeni teknolojilerin hepsinin tasarımına mahremiyet hususları en baştan itibaren dahil edilmelidir. Ayrıca, sosyal medya ve diğer platform şirketleri koşul ve hükümleri ile mahremiyet politikalarını çocukların anlayabileceği açık bir dille yazmalı ve mahremiyet ihlallerini ve başka endişelerini iletebilecekleri kolay yollar sunmalıdır.

➤ **Çocukların kişisel verilerinin ticari kazanç için suistimal edilmemesi.** İşletmeler örneğin hedefli reklamlar gibi yollarla çocukların kişisel bilgilerinden ticari kazanç elde etmeyi amaçlamamalıdır. İşletmeler çocuklara ilişkin her türlü veri için etik protokolleri geliştirmeli ve yüksek inceleme ve koruma önlemleri uygulamalıdır.

➤ **Çocuklara ilişkin verilerin ve çocuk verilerinin şifrelenmesini gerektiren kurallarına uyulması.** Çocukların potansiyel kırılganlıkları göz önüne alındığında, çocuk verilerinin korunması amacıyla ilave koruma ve mahremiyet katmanlarının kullanılması gerekir. Çocukların cinsel istismarı ve bu amaçla çocukları kandırmaya yönelik planlı eylemler gibi çevrimiçi suçları suçuşturan kolluk kuvvetlerine yardımcı olmak amacıyla çocuk verilerinin şifrelenmesine ilişkin kararlar, çocukların en yüksek menfaatleri ışığında alınmalıdır.

4. Çocukları bilinçli ve güvenli bir şekilde çevrimiçi tutmak için dijital okuryazarlığını öğretin

Bugünkü çocuklar dijital yerliler, ancak bu bağlantıdan en iyi şekilde faydalanabilmeleri rehberliğe veya desteğe ihtiyaç duydıkları anlamına gelmiyor. Benzer şekilde, çevrimiçi risklere karşı savunmasızlıklarını veya iyi bir dijital vatandaş olma sorumluluğunu otomatik olarak anlayamıyorlar.

Dünya Çocuklarının Durumu 2017, dijital okuryazarlığı arttırmak ve eğitimde bilgi ve iletişim teknolojilerinin daha iyi kullanılmasını sağlamak için aşağıdaki eylemlerin gerçekleştirilmesi çağrısında bulunmaktadır:

➤ **Okullarda dijital okuryazarlığın öğretilmesi.** Çocukların giderek daha erken yaşlarda çevrimiçi hale gelmeleri ile birlikte, okulların –özellikle de devlet okullarının– dijital okuryazarlık programlarını erken sınıflardan itibaren müfredata eklemeleri gerekmektedir.

➤ **Çocuklara güvenilirliği kanıtlanmış çevrimiçi eğitim fırsatlarına erişim imkanı sunulması.** Bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitimdeki bir nebze hayal kırıklığı yaratan karnesi, öğrenme sonuçlarını gerçekten iyileştiren ve etkili eğitim fırsatlarına erişimi arttıracak çeşitli modellerin pilot uygulamasının yapılarak test edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

➤ **Yaygın eğitimde BİT becerilerini öğrenme fırsatlarının geliştirilmesi.** Örgün eğitim sistemlerinden çıkan veya bu sistemlere hiç dahil olmamış dezavantajlı çocuklar sıklıkla en fazla kazanımı çevrimiçi öğrenme fırsatlarından elde etmektedirler.

Mesleki eğitim merkezlerinde dijital erişim imkanlarının sağlanması BİT becerilerinin gelişimi için tek şansları olabilir.

➤ **Öğretmenlerin kendi dijital becerilerinin ve okuryazarlıklarının gelişiminin desteklenmesi.** Öğretmenlerin öğrencilerin BİT kullanımını destekleyebilmeleri ve sınıf dışında güvenli internet kullanımı anlayışı geliştirmelerine yardımcı olabilmeleri için kendi bilgi ve becerilerini geliştirebilmeleri gerekir.

➤ **Çevrimiçi kütüphanelerin kurulmasının desteklenmesi.** “Library for All” gibi çevrimiçi kütüphaneler, başka türlü bu gibi kaynaklara erişimi olmayan çocuklar için dijital kitapların ve ders kitaplarının, videoların ve müziklerin yer aldığı bir kaynaklar dünyasının kapısını açabilir. ...ve bu eylemler çocuklara kendilerini nasıl güvende tutacaklarını ve başka kullanıcılara nasıl saygılı olacaklarını da öğretmelidir.

➤ **İçerik oluşturmanın ve paylaşmanın risklerinin anlaşılması.** Çocuklara, çevrimiçi ortamda paylaştıkları şeylerin (sosyal medya

yorumlarından videolara kadar) artık özel içerik olarak kabul edilmediğinin öğretilmesi gerekir. Yine aynı şekilde, çocuklar cinsel içerikli görüntülerin paylaşılması gibi kendi kendine üretilen içeriğin kendilerini şantaj riskine maruz bırakabileceği, hatta bunların internette yabancılar tarafından paylaşılacağı konusunda bilinçlendirilmelidir.

➤ **Çevrim içi ortamda mahremiyetin ve kişisel verilerin nasıl korunacağını öğrenilmesi.** Çocuklara, kişisel bilgilerini korumak için gizlilik ayarlarını nasıl kontrol edebilecekleri öğretilmeli ve bu bilgilerin herkese açık hale gelmesi halinde kimlik hırsızlığına ve veri incelemesine maruz kalabileceklerini anlamaları sağlanmalıdır.

➤ **Çevrimiçi hoşgörü ve empati öğretiminin güçlendirilmesi.** Çocukların çevrimiçi ortamda iletişim kurma yollarının (sözlü ve yüz yüze iletişimdeki ipuçlarının olmaması, isim saklama potansiyeli vs.) geleneksel iletişimden farklı olduğunu anlamalarına yardımcı olunmalıdır. Sosyo-duygusal öğrenme ve empati öğretimi çocukların çevrimiçi dayanıklılığını geliştirebilir ve çevrimiçi ortamda istismarı ve nefret dilini azaltabilir.

➤ **Çocuklar için iyi birer dijital rol model olun.** Dijital teknolojilerin büyüme kapıları sadece çocuklar değildir. Ebeveynler ve diğer yetişkinler çocuklar için sorumlu ve saygılı BİT kullanıcıları olarak örnek olmalıdır.

5. Çocukları çevrim içi ortamda koruyan ve onlara faydalar sağlayan etik standartları ve uygulamaları geliştirmek için özel sektörün gücünden yararlanın

Özel sektör dijital devrimin en kilit sürükleyici güçlerinden biri olmuştur. İnternet erişim sağlayıcıları, içerik ve diğer dijital malların üreticileri ve sağlayıcıları ve çevrimiçi mal ve hizmetlerin satıcıları olarak, işletmeler artık çocukların yaşamlarına giderek daha fazla entegre olmaktadır. Ağlar üzerinden gerçekleşen bilgi akışının denetçileri olarak, aynı zamanda çok fazla miktarda çocuklara

ait veriye erişim imkanları bulunmaktadır. Bu roller işletmelere büyük güç ve nüfuz sağlamaktadır – ve bu güç ve nüfuz beraberinde sorumluluklar da getirmektedir.

Dünya Çocuklarının Durumu 2017, çevrimiçi ortamda çocukları koruyan ve onlara fayda sağlayan etik iş uygulamalarını geliştirmek için aşağıdaki eylemlerin gerçekleştirilmesi çağrısında bulunmaktadır:

➤ **Ağların ve hizmetlerin, çocuk istismarına yol açabilecek materyalleri yaymalarının önlenmesi.** Teknoloji ve internet şirketleri, ağlarının ve hizmetlerinin suçlular tarafından çocukların cinsel istismarına ilişkin görüntüleri toplamak ve yaymak amacıyla kullanılmasını önleyecek adımlar atmalıdır. Çocukların karşı karşıya kaldıkları en büyük tehditleri sürekli olarak izlemek ve çevrimiçi ortamda suç teşkil eden faaliyetlerin önlenmesine yönelik yenilikçi çözümler bulmak için kolluk kuvvetleri ve diğer paydaşlar ile birlikte çalışmak, çocukların hem çevrimiçi hem çevrimdışı ortamda güvende tutulmasına yardımcı olabilir.

➤ **Ayırım gözetmeyen erişimin sağlanması** Şirketler, özellikle yetersiz hizmet alan

bölgelerdeki çocuklar olmak üzere çocuklara internet erişimi sağlamak için daha fazla şey yapabilir. Ayrıca, özellikle bunun çocukların çok çeşitli kaynaklara ve bilgilere erişimini sağladığı durumlarda ağ tarafsızlığı gibi ortak ilkelere bağlılığı sağlamalıdır.

➤ **İşletmeler ve teknolojiler için etik standartların geliştirilmesi.** İşletmeler hizmetlerine ilişkin asgari etik standartlar geliştirmek için politika yapıcılar ve çocuk hakları savunucuları ile birlikte çalışmalı ve ürünlerinin tasarımına güvenlik, mahremiyet ve emniyet hususlarını dahil ederek tasarımda güvenlik ilkesine benimsemelidir.

➤ **Ebeveynlere yaşa uygun bir çevrimiçi ortam oluşturabilmek için gerekli araçların sunulması.** İşletmeler ebeveynlere (özellikle küçük çocuklar olmak üzere) çocukları için daha güvenli bir çevrimiçi ortam yaratmalarına olanak tanıyacak daha kapsamlı ve kullanımı kolay bir dizi araç sunmalıdır – şifre koruması, engelleme/izin verme listeleri, yaş doğrulama ve filtreleme gibi. İşletmeler bu araçlar için sürekli izleme ve değerlendirme gerçekleştirmelidir.

Rapora gençlerin perspektifini katmak için toplantıların düzenlendiği 26 ülkeden birisi olan Malezya'da Dünya Çocuklarının Durumu 2017 ergen çalıştayının katılımcıları.

6. Çocukları dijital politikanın merkezine yerleştirin

Çocukların internet kullanıcılarının üçte birini oluşturduğu yönündeki tahminlere rağmen, mevcut uluslararası ve ulusal politikalar çocukların kendilerine özgü ihtiyaçlarını ve haklarını yeterli bir şekilde dikkate almamaktadır. Siber güvenlik, yapay zekâ ve otomatik öğrenme, ağ tarafsızlığı ve internet açıklığı ile ilgili politikalar öncelikle ve büyük ölçüde yetişkin kullanıcıları dikkate almaktadır. Öte yandan, çocuk hakları ve refahı, sağlığı ve eğitimi ile ilgili daha geniş kapsamlı ulusal politikalar, henüz dijital teknolojilerin sektörel hedeflerin karşılanmasına yardımcı olma gücünü evrensel olarak kucaklamamaktadır.

Dünya Çocuklarının Durumu 2017, çocuk haklarını, görüşlerini ve refahını dijital politikanın merkezine yerleştirilmesi için aşağıdaki eylemlerin gerçekleştirilmesi çağrısında bulunmaktadır:

➤ **Kendi yaşamlarını etkileyen dijital politikaların geliştirilmesinde çocuklara ve gençlere söz hakkı tanınması.** Çocukların ve gençlerin kendilerine özgü ihtiyaçları, deneyimleri ve perspektifleri dijital politikaların geliştirilmesine bilgi girdisi sağlamalıdır ve politika yapımcılar çocuk haklarını koruyan ve dezavantajlı çocukların ihtiyaçlarını karşılayan kurum ve kuruluşlar ile birlikte çalışarak çocukların bu konulara ilişkin anlayışlarını derinleştirmelidir. Daha geniş anlamda, devlet ve sivil toplum çocukların görüşlerini politika yapımcılar ile paylaşmak için dijital platformları kullanmalarını teşvik etmelidir.

➤ **Erişimdeki eşitsizliklerin ve engellerin takip edilmesi.** İnternet erişiminin eşitlik ve fırsatlar üzerindeki etkisini takip etmek için, çocukların bağlantı olanaklarına ilişkin verilerin toplanmasına yatırım yapmak çok önemlidir. Programları hedeflemek ve ilerlemeyi izlemek için, veriler varlık durumu, coğ-

rafi bölge, cinsiyet, yaş ve erişim ve fırsat eşitsizliğini ortaya çıkaracak başka faktörler bazında ayrıştırılmalıdır.

Politika oluşturma süreci için rehberlik sağlamak, kamu politikalarının ve stratejilerinin etkilerini izlemek ve değerlendirmek, en iyi uygulamaların uluslararası ölçekte paylaşılmasını desteklemek için kanıtlar kullanılmalıdır.

➤ **Çocuklara -ve cinsiyete- özgü sorunların ulusal politikalara ve stratejilere entegre edilmesi.** Çocukların meşru ihtiyaçları ve endişeleri; bilgi ve iletişim teknolojileri ile yapay zeka gibi yeni ortaya çıkan diğer teknolojilere ilişkin tüm politikalara yansıtılmalıdır. Politikalar uluslararası standartlar rehberliğinde geliştirilmeli ve çocuk haklarını ve çocukları ayrımcılığa karşı korumayı, çocukların özgürlüklerinin kısıtlanmasını engellemeyi amaçlamalıdır.

Şans verildiğinde ve gerekli beceriler kazandırıldığında, çocuklar bağlantı olanaklarından azami fayda sağlayacaktır. Dünyanın dört bir yanında milyonlarca çocuk halihazırda öğrenmek, sosyalleşmek, kendilerini yetişkin işgücü olarak hazırlamak ve hayatta başarılı olabilmek için internet kullanmaktadır.

Çocuklar bu şansa sahip olmak için isteklidir ve bunu hak etmektedirler. Her çocuğun bu şansa sahip olmasını sağlamak bize bağlıdır.

Her çocuk için
Kim olursa olsun, Nerede yaşarsa yaşasın,
Her çocuk bir çocukluğu hak eder.
Bir geleceđi,
Adil bir şansı hak eder.
İşte UNICEF bunun için var. Her çocuk için
190 ülkede ve bölgede
Her gün çalışıyor.
Ulaşılması en zor olanlara ulaşıyor.
Yardıma en uzak olanlara,
En fazla geride kalanlara,
En fazla dışlananlara ulaşıyor.
İşte bu yüzden durmadan çalışıyoruz.
Ve asla pes etmiyoruz.

unicef
her çocuk için

ISBN 978-92-806-4938-3

© United Nations Children's Fund (UNICEF)
December 2017